

VILNIS

VOLUME LXIV Nr. 9

KETVIRTADIENIS, BALANDŽIO [APRIL] 26, 1984

KAINA 25 c.

KASDIEN

DAROSI KARŠTA P. C. MARCINKUS NORS AIŠKINA KITAIP SUAŽIAVIMAS

Tarptautinė imperialistinių šalių Trilateral komisija, kurios sudėtyje Šiaurės Amerikos, Vakarų Europos ir Japonijos imperialistinių interesų atstovai, svarsto, kas daryti, kad kapitalo imperialistinis pasaulis nesukluptų; vėliausiame susitikime priėjo išvados, kad kapitalistiniame pasaulyje yra nelabai kas, imperialistiniams interesams vis sunkiau ir sunkiau darosi gyvuoti.

Girdi, sunkumus gyvuoti kelia imperialistinių interesų kontradikcijos, nedarbo didėjimas, žmonių gyvenimo lygio smukimas, Afrikoje, Azijoje bei Lotynų Amerikoje tautų nerimas už išsilaisvinimą iš socialinės priespaudos...

Vadinasi, patys pripažįsta, kad kapitalistiniame pasaulyje darosi karšta po kojomis.

Amerikos lietuviams plačiai žinomas lietuvis arkivyskupas Paul C. Marcinkus, vienas Vatikano banko valdytojų, nuo seniai Italijos valdžios "čiupinėjamas" už padarytus su banko pinigais suktumus, dabar, atrodo, rimtai jis ir dar du jo bendrai imami už pakarpas.

Žinoma, Vatikanas jį užstoja, teisina, bet yla iš maišo vis labiau ir labiau lenda aikštėn. Kuom visa tai baigsis, sunku pasakyti. Galimas daiktas, išeis taip, kad varnai varnui į akį nedrįs kirsti.

Senzo biuro duomenimis, jeigu 1960 metais buvo 40 procentų visų vedusių porų, kad vyras ir žmona dirbo, tai 1981 metais tokių porų jau buvo 62 procentai, šiemet, beabejo, yra dar daugiau, kad ir žmonai reikia eiti dirbti, nes iš vieno vyro algos nebelengva pragyventi.

Sie duomenys irgi rodo, kokiais tempais Amerikos žmonių pragyvenimo lygis mažėja, nežiūrint kad konservatyvūs ekonomistai aiškina kitaip.

Atrodo, kad prieš 27-erius metus susiorganizavusi Vakarų Europos monopolijų Bendrosios Rinkos bendrija baigia prieiti liepto galą. Dėl Anglijos monopolijų purkštavimo, kad joms nepakankamai yra naudos iš priklausymo Bendrosios Rinkos bendrijai, Prancūzijos ir kitų šalių žemdirbių sąskaita prisiėjo apkarpyti bendrijos biudžetas, kas, žinoma, žemdirbių nepasitenkinimą monopolijomis dar labiau sukels.

Vakarų Europos monopolijų bendrijai varantis nuo koto, nemažą susirūpinimą kelia ir Amerikos daugnacionalinėms korporacijoms, kad kapitalistinių šalių ekonominis bendradarbiavimas eina prie konfrontacijų.

Tenka pasidžiaugti, kad organi-

Ižytaus mokslininko sukaktis

Kovo 19 d. vienam garsiausių Tarybų Lietuvos mokslininkų bei mokslinio darbo organizatorių, ižytaus visuomenės veikėjui, Lietuvos TSR Mokslų Akademijos prezidentui, Socialistinio Darbo Didvyriui Juozui Matuliui sukako 85-eri metai.

Visa Tarybų Lietuvos mokslo istorija, respublikos Mokslų Akademijos veikla glaudžiai susijusi su Juozo Matulio vardu. Ypač dideli jo nuopelnai plėtojant tiksliuosius ir gamtos mokslus, ugdant mokslininkų kadrus, kurių vardai šiandien plačiai žinomi Tarybų šalyje ir užsienyje.

Juozas Matulis daug nusipelnė

zuojamos "Vilnies" skaitytojų turistinės grupės vykti pasisvečiuoti į Lietuvą beveik jau pilnos. Tokio entuziazmo vykti į Lietuvą, koks pasireiškė šiemet, nėra buvę. Kurie dar neužsiregistravote vykti, paskubėkite.

Taipgi tenka pasakyti, kiek teko sužinoti, jog labai galimas daiktas, kad šiemet turistai Vilniuje bus patalpinti naujajame viešbutyje "Lietuva", aukščiausiame Vilniaus miesto pastate, beveik dangoraižyje.

S. J. Jokubka

Juozas Matulis

kuriant ir tobulinant veiksmingus kovos prieš metalų koroziją (rūdijimą) būdus. Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Chemijos ir cheminės technologijos institutas, kurio direktoriumi Juozas Matulis buvo ilgus metus, dabar vadovauja šios srities mokslininkams tyrimams ir derina juos Ekonominės Savitarpio Pagalbos Tarybos šalyse. Akademijos prezidento dėmesio bei praktinės paramos visada susilaukia ir visuomenės mokslai.

Už nuopelnus vystant mokslą, rengiant mokslininkų kadrus ir gimimo aštuoniasdešimt penktųjų

PRANCŪZIJOS PREZIDENTO NUOMONĖ

Kaip žinia, prieš kurį laiką su valstybiniu vizitu Prancūzijos prezidentas lankėsi JAV. Ta proga jis pareiškė, kad jis visiškai nesutinka su Jungtinių Valstijų politika Centrinės Amerikos atžvilgiu. Duodamas interviu televizijos kompanijai ABC, Prancūzijos prezidentas pirmiausia nurodė, kad "karinis kišimasis" į regiono šalių reikalus "kelia nepaprastai didelį pavojų". Tiesioginiu kišimusi negalima išspręsti problemos, pareiškė jis, pabrėždamas, kad reikia ieškoti konstruktyvių būdų padėčiai Centrinėje Amerikoje sureguliuoti.

Prancūzijos prezidentas Miteranas pažymėjo, kad Jungtinės Valstijos ir Prancūzija iš esmės skirtingai supranta dabartinių įvykių regione priežastis. Miterano pareiškimai akivaizdžiai parodė, kad jis taip pat griežtai kritikuoja tą paramą, kurią Reagano administracija teikia kruvinam Salvadoro režimui.

REMIJA ČILĖS REŽIMŲ

Vakarų Vokietijos ūkio ministerija pritarė tam, kad fašistiniame Čilės režimui būtų parduoti du povandeniniai laivai. Tai pranešusi Vakarų Vokietijos televizija pažymėjo, kad laivai bus pastatyti laivų statykloje "Hovaltsverkedutsch verit" Kilyje.

Rašydamas apie šį sandėrį, žurnalas "Stern" neseniai apibūdino jį kaip "sėkmingą". Toliau žurnalas akcentavo, kad generolo Pinočeto laivynas galės gauti abu karo laivus jau šiais metais.

metinių proga TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Įsaku Lietuvos TSR Mokslų Akademijos prezidentas, TSRS Mokslų Akademijos narys korespondentas Juozas Matulis apdovanotas Tautų draugystės ordinu.

Lietuvos Komunistų partijos Centro Komitetas, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas ir respublikos Ministrų Taryba nuoširdžiai pasveikino Juozą Matulį 85-ųjų gimimo metinių ir apdovanojimo Tautų draugystės ordinu proga.

Jūsų prasmingas gyvenimas, sakoma sveikinime, glaudžiai susijęs su Komunistų partijos iškeltų uždavinių įgyvendinimu, Tarybų Lietuvos mokslo, ekonomikos ir kultūros raida. Jūs aktyviai dalyvavote kuriant respublikos Mokslų Akademiją, nuo 1946 metų būdamas jos prezidentu, nuveikėte didžiulį darbą ugdant mokslininkų kadrus, stiprinant mokslinių organizacijų materialinę bazę, plėtojant mokslo ir gamybos ryšius.

Nuoširdžiai linkime Jums, gerbiamas drauge Juozai Matuli, ilgų gyvenimo metų, geros sveikatos, vaisingos mokslinės veiklos, naujų laimėjimų tarybinės Tėvynės labui.

V. Petkevičienė

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50;
Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00;
foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS - 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659 780)

Gegužės Pirmoji

Gegužės Pirmoji yra mūsų, darbo žmonių, šventė — tarptautinė darbo žmonių solidarumo šventė. Šios šventės pradžia siekia 1886 metus, kai tais metais kilo Čikagos darbininkų streikas už 8 valandų darbo dieną ir policija žiauriai susidorojo gegužės 1 dieną Haymarket parke su streikieriais, kurių ne vienas krito nuo policijos kulku parko aikštėje, daug buvo areštuotų, keli jų netgi nuteisti pakarti.

Atminimui ėikagiečių darbininkų šios kovingos dienos ir jos aukų, 1889 metais II Internacionalo liepos mėnesį Paryžiuje įvykusiame kongrese gegužės 1 diena buvo paskelbta pasaulio darbininkų švente. Ir po metų, 1890 metais, buvo pradėta švęsti Austrijoje-Vengrijoje, Belgijoje, Danijoje, Didžiojoje Britanijoje, Ispanijoje, JAV, Prancūzijoje, Švedijoje, Vokietijoje. Mūsų senojoje tėvynėje Lietuvoje pirmą kartą Gegužės Pirmoji buvo švenčiama 1892 metais Vilniuje.

Pradžioje Gegužės Pirmoji buvo darbininkų kovos diena už 8 valandų darbo dieną, už žmoniškesnį gyvenimą.

Nuo 1890 metų, kai Gegužės Pirmoji buvo pradėta švęsti Vakarų Europos ir Amerikos darbininkų, prabėgo daug metų. Reakcinėse šalyse per Gegužės Pirmosios šventę susirėmimuose su policija bei valdžios užsiundytais kareiviais darbininkai yra pakloję nesuskaitomą skaičių aukų, šimtams ir tūkstančiams žmonių už šventimą Gegužės Pirmosios yra tekę ilgus metus kalėti, būti ištremtais. Gegužės Pirmosios demonstracijose yra nukentėjęs ir ne vienas Amerikos pažangus lietuvis. Tačiau nežiūrint visa to, nuo 1890 metų iki dabar darbo liaudis ir nemaža yra laimėjusi.

Dar ne visame pasaulyje, bet daugelyje šalių darbo liaudis jau turi išsikovojęs 8 valandų darbo dieną, šiek tiek tokias socialines programas, bet dar daug kur darbininkai per Gegužės Pirmąją tebekovoja už Gegužės Pirmosios šventimą, dar daug kur žmonės tebegrūdami į kalėjimus, tebeteisiami ilgiametams kalėti, dar daug kur Gegužės Pirmosios šventė tebėra už įstatymo ribų, uždrausta švęsti.

Laisvai, netrukdomi Gegužės Pirmoji tėra švenčiama tik darbo žmonių šalyse — Tarybų Sąjungoje ir kitose socialistinėse šalyse. Ten Gegužės Pirmoji yra valstybinė šventė. Tarybų šalyje ir kitose socialistinėse šalyse žmonės per Gegužės Pirmąją demonstruoja patriotizmą ir ištikimybę komunistų partijai, reiškia solidarumą su kapitalistinių šalių darbo žmonių revoliucine kova, su pasauliniu komunistiniu ir nacionalinio išsivadavimo judėjimais, pasiryžimą ginti taiką, kurti komunistinę visuomenę.

Čia, pas mus Amerikoje, dar nėra išsikovoję, kad Gegužės Pirmoji būtų valstybinė šventė, bet vis tiek plačiai švenčiama demonstracijomis, mitingais, salėse susirinkimais, pasitarimais. Ir svarbiausiu šūkiu yra, kaip čia Amerikos, taip viso kapitalistinio pasaulio darbininkams, kad būtų padarytas galas ginklavimuisi, kad būtų padarytas galas branduoliniam ginklui, kad pasaulio tautos gyventų be karų, nežiūrint kokios bebūtų jų socialinės santvarkos. O ypač, kad didžiosios šalys — JAV ir TSRS — susitartų gyventi taikoje.

Mums amerikiečiams šiomet, rinkiminius metus, Gegužės Pirmosios šventės yra ypatingas šūkis, kad prez. Reaganas su savo politikieriais reagonistais nepralįstų per balsavimus atgal į Baltuosius rūmus, nes norime, kad kiekvienas amerikietis turėtų teisę į darbą, į sotų su užtikrintu rytojumi gyvenimą, kad kiekvieno amerikiečio sveikata būtų apdrausta, kad visi galėtų savo vaikus leisti į mokyklą, kad užsienio šalyse nesišaipytų iš mūsų šūkavimais "yankees go home".

Ruoškimės Gegužės Pirmąją švęsti pakilia nuotaika už taiką, demokratiją, socialinę pažangą. Ruoškimės švęsti dalyvaudami Gegužės Pirmosios demonstracijose, salėse, mūsų organizacijų narių susirinkimuose, namuose su draugais, pažįstamais bei su namiškiais.

Turėkime galvoje, kad Gegužės Pirmoji yra mūsų, darbo žmonių, šventė.

Olandai, "ne" — Amerikos raketoms

Birželio mėnesį Olandijos parlamente prasidės debatai dėl 48 Amerikos sparnuotųjų raketų dislokavimo šalies teritorijoje. Edis Nelpelsas liaudies partijos už laisvę ir demokratiją, įeinančios į šalies dvipartinę koalicinę vyriausybę, lyderis neseniai vėl patvirtino, kad jo vyriausybė absoliučiai pritaria NATO "dvigubam sprendimui". Nesutarimai dėl euroraketų kitoje koalicinėje vyriausybės partijoje — krikščionių demokratų raginimas — verčia jos frakcijos parlamente lyderį De Frisą daryti atsargnesnius pareiškimus. Pirmiausia jis ragina sumažinti Amerikos raketų, numatytų dislokuoti Bundsrecht bazėje, skaičių, tuo pačiu leisdamas suprasti, jog, šiaip ar taip, jos bus dislokuotos. Kitą dieną De Frisas pareiškė, jog ji neteisėtingai suprato, ir euroraketų klausimas Olandijai "nepaprastai sudėtingas ir skrupulingas".

Tuo metu, vykdydamas valstybinės informacijos tarnybos užduotį, Nyderlandų statistikos biuras surengė gyventojų apklausą, kad išaiškintų olandų nuomonę dėl euroraketų. 63 procentai šalies gyventojų — prieš jų dislokavimą Nyderlandų teritorijoje, 13 procentų nenurodė savo pozicijos ir 24 procentai — raketų dislokavimo šalininkai. Apklausą liudija, jog tik nedaugelis olandų tiki vadinamąją "tarybinę grėsmę", kuria juos diena naktį baugina NATO propagandinės tarnybos. Daugelis olandų supranta, kad jų žemėje dislokavus Amerikos sparnuotąsias raketas galimybė būti

2

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

GINKLUOTOS PROVOKACIJOS

Tailandas toliau vykdo ginkluotas provokacijas Kampučijos Liaudies Respublikos pasienyje. Kaip praneša Kampučijos informacijos agentūra SFK, ypač kovo 25 dieną Tailando kariuomenė iš artilerijos ir minosvaidžių masiškai apšaudė Preahvihėjos provincijos pasienio rajonus. Yra daug taikių gyventojų aukų, padaryta didelių materialinių nuostolių.

ATRĖMĖ TERORISTŲ PUOLIMĄ

Angolos liaudies išsivadavimo ginkluotosios pajėgos (FALPA) atrėmė teroristinės grupuotės UNITA gaujų puolimą viename iš Sumbės miesto rajonų pietų Kvanzos provincijoje, praneša Angolos informacijos agentūra Angop. 30 teroristų sunaikinta, 12 paimta ir nelaisvę. Banditai naudojo mūšyje ginklus ir šaudmenis, pagamintus Vakaruose ir rasistinėje Pietų Afrikos Respublikoje.

SITUACIJA ČADE DAROSI PAVOJINGA

Situacijos raida Čade darosi pavojinga, ir gali kilti konfliktas, kuris apims ne tik šią šalį, rašo leidžiamas savaitraštis "Afrik Azi". Padėtį pirmiausia pablogino Prancūzijos nutarimas išplėsti jos pajėgų užimamą zoną.

Prancūzijos politika Čado konflikto atžvalgiu dviprasmiška ir prieštaringa. Ragindamas "atkurti taiką derybomis", Paryžius kartu reikalauja pripažinti Habrės režimą "teisėta vyriausybę".

PASMERKĖ VYRIAUSYBĖS POLITIKĄ

Birminghame masinės demonstracijos dalyviai ryžtingai pasmerkė Anglijos konservatorių vyriausybės antiiaudinių "griežtos ekonomijos" kursą ir jos vykdymą darbo žmonių atleidinėjimų politiką. Daugiau kaip 10 tūkstančių žmonių kolonomis žygiavo centrinėmis miesto gatvėmis, reikalaudami, kad torių kabinėtas nutrauktų valstybinių asignavimų nacionalizuotoms ekonomikos šakoms, socialinėms programoms ir vietinės valdžios organų reikalams mažinimą. Demonstrantai pabrėžė, kad dėl konservatorių vyriausybės pražūdingos ekonominės strategijos realizavimo šalyje sparčiai didėja masinis nedarbas, smunka anglų pragyvenimo lygis.

POLICIJA NAUDOJO GINKLĄ

Kaip pranešama iš Dominikos Respublikos sostinės Santo Domingo, policija, panaudojusi ginklą ir suėmusi 20 žmonių, išvaikė ten keturias dienas vykusias manifestacijas. Jos buvo suorganizuotos protestuojant prieš pragyvenimo branginimą ir vyriausybės ekonominę politiką. Vyriausybė, stengdamasi gauti naują \$450 milijonų dolerių paskolą, sutiko patenkinti tarptautinio valiutos fondo reikalavimus, kuris reikalauja devaluoti Dominikos pesą ir panaikinti mainų operacijų kontrolę. Pasak ekonomistų, tokios priemonės neišvengiamai padidins degalų, maisto prekių ir medikamentų kainas.

itrauktiems į karinį konfliktą gerokai padidės. Ryšium su tuo statistikos biuras konstatuoja, kad "veiksmingos pasipriešinimo akcijos gali labai išplisti".

Amsterdamo advokatas P. Ingelsė ketina kreiptis į teismą. Jo nuomone, juridiniu požiūriu branduolinių raketų dislokavimas Nyderlanduose yra neteisėta akcija.

REIKALAVO DARBO

Tūkstančiai vaikinių ir merginų dalyvavo Italijos sostinėje įvykusioje protesto manifestacijoje prieš masinį nedarbą. Jie atvyko iš įvairių šalies rajonų komunistinio jaunimo federacijos raginimu. Didžiulės demonstrantų kolonos prazygiavo centrinėmis miesto gatvėmis, skanduodamos "reikalaujame darbo!"

PROVOKACINIS NEOFAŠISTŲ IŠPUOLIS

Vakarų Vokietijos neofašistai griebėsi dar vieno provokacinio išpuolio Vupertalio mieste: apsiginklavę laždomis, peiliais ir kastelais, jie įsiveržė į moksleivių bendrabutį ir surengė ten programą. Naujieji "rudmarškiniai" grasino, kad jis fiziškai susidoros su auklėtojais.

Atsitikimas Wupertalyje — toli gražu ne vienintelis. Neonacistiniai smogikai laisvai jaučiasi Vakarų Vokietijoje. Nepaisant demokratinės visuomenės ir antifašistų sąjungos reikalavimų, valdžia nenori uždrausti neofašistinių grupių ir sąjungų.

PRIEŠ "ŽALIŲJŲ BAREČIŲ" DISLOKAVIMĄ

Tasso pranešimu, Okinavos demokratinės organizacijos nusiuntė JAV generaliniam konsului Okinavoje bendrą protesto laišką prieš Pentagono planus dislokuoti salos bazėse "žaliųjų barečių" batalioną. Jame pabrėžiama, kad "žaliosios baretės" yra specialūs daliniai teroristiniams aktams vykdyti, ir jų dislokavimas Okinavoje prieštarauja salos gyventojų siekimui stiprinti taiką.

IŠGĄSDINO BRANDUOLINIO KARO ALIARMAS

Didžiajai Britanijai priklausančios Lamanšo sąsiaurio Gernsio salos Saint Peter Porto miesto gyventojus naktį apėmė panika. Sirenos paskelbė, kad . . . prasidėjo branduolinis karas. Jos kaukė 20 minučių ir tūkstančiai žmonių pusiauju apsirėngę išbėgo į gatves. Labai išgąsdinti miestiečiai be paliovos skambino telefonu į policijos nuovadą.

Laimė, kad aliarmas buvo netikras. Salos civilinės gynybos vadas V. Grinas paskelbė, kad aliarmas sukėlė pranešimo apie branduolinį užpuolimą sistemos "gedimai". Tačiau praėjo nemaža valandų, kol pasibaigė panika.

TRUMPAI

— Profesinėse sąjungose vis labiau kyla judėjimas už taiką ir nusiginklavimą. Jį pradėjo drapanų ir tekstilės darbininkai.

— Darbo departamento pranešimu, JAV kolonijoje Portorike nedarbas padidėjo iki 23 procentų. Kodėl taip padidėjo, nutylima.

— New Jersey valstijos šeimelis užgyrė įstatymą, reikalaujantį, kad kompanijos darbininkams turi pranešti tris mėnesius anksčiau, kad uždaro savo dirbtuvę bei įmonę.

— Brazilijoje vis labiau astreja liaudies reikalavimai, kad būtų paskelbti tiesioginiai prezidento rinkimai.

Rinkimuose šneka pinigai

[SUTRUMPINTAS]

Buržuaziniame pasaulyje nieko nestebina, jei, sakykim, parlamento deputato mandatas "kainuoja" šimtus tūkstančių dolerių, svarų sterlingų, markių ar jėnų. Tiesa, pranešimai apie rinkimų išlaidų rekordus — JAV gubernatoriaus postas "atsieina" beveik 14 milijonų dolerių, R. Reagano prezidentiška kėdė "kainavo" daugiau kaip 60 milijonų dolerių — dar priimami kaip sensacija, bet ir tai, ko gero nebeilgai. Kapitalistiniame pasaulyje, kur pinigai — universali priemonė visoms problemoms spręsti, viskas perkama ir parduodama, taip pat išgirtoji buržuazinė demokratija.

Politikoje pinigai panaudojami apdoroti rinkėjų sąmonę, padengti buržuazijos kandidatų išlaidas, remti buržuazines partijas, pagaliau daryti spaudimą buržuazinių parlamentų deputatams.

Pinigi ir politikos sąveika buržuaziniame pasaulyje ypač akivaizdi rinkiminių kampanijų metu. Pinigai čia visų pirma pasitarnauja demokratijai falsifikuoti. Į vieną ar kitą buržuazinės demokratijos organą gali būti išrinktas kiekvienas tam tikro amžiaus sulaukęs pilietis, tačiau buržuazija "išpučia kainą", ir deputato mandatas darbo žmogui pasidaro neįkandamas. Perfrazuojant žinomą bibliinį posakį, kapitalistiniame pasaulyje darbo žmogui

patekti į buržuazinį parlamentą sunkiau nei kupranugariui pralįsti pro adatos skylutę.

Keletas skaičių apie buržuazinių rinkimų "infliacijos" mastus. JAV prezidento rinkimų išlaidos nuo 25 milijonų dolerių 1956 metais išaugo iki 250 milijonų 1980-aisiais. Dešimt kartų! Vokietijos Federatyvinėje Respublikoje nuo 1949 iki 1975 metų parlamento rinkimai pabrango 28 kartus. Japonijoje per pastaruosius dvidešimt metų — 70 kartų. Kuris kandidatas gali leisti sau tokias išlaidas! Turtuolis arba tas, kuris glaudžiausiai susijęs su biznio pasauliu! O žinoma, kas moka, tas ir muziką užsako. Japonijos korporacijos 1980 metų parlamento rinkimams valdančiajai liberalų demokratų partijai nepagailėjo 15 milijonų jėnų. Anglijos biznierių 1983 metų neeiliniams rinkimams konservatoriams paskyrė 15 milijonų svarų sterlingų. Jungtinėse Amerikos Valstijose tik vienas Rockefellerių klanas per šį šimtmetį respublikonams "paaukojo" 250 milijonų dolerių.

Tiesa, daugumoje buržuazinių valstybių privačios aukos rinkimams oficialiai reguliuojamos įstatymais. Bet čia gal kaip niekur kitur tinka posakis: įstatymas kaip stulpas jo nenuversi, bet gali apeiti.

L. Girėnas

KAS KĄ APVYLĖ

Kurį laiką lietuvių reakcingosios išeivijos spauda, negailėdama epitetų, kone ištaisai rašė apie svarbiausią praėjusių metų dipukų organizuotą renginį — Čikagoje vykusias vadinamąsias Pasaulio lietuvių dienas. Kaip iš gausybės rago pasipylė daugybė nuotraukų, reportažų, renginio dalyvių pasisakymų, kuriuose buvo išpučiamas šio įvykio mastas bei jo svarba. Kartkartėmis šiame liaupsų chore pasigirdavo vienas kitas kritiškesnis balsas, tačiau jį tuoj pat užgozdavo kiti, todėl tikrąjį vaizdą susidaryti nėra taip paprasta.

Sia prasme labai pravertė praėjusių metų rugsėjo mėn. žurnalas "Akiračiai", išspausdinęs žurnalistų Donato Bielskaus ir Zenono Rekašiaus interviu su išeivijos pianistu dirigentu Aleksandru Kučiūnu. Šių klausimų tikslas, tvirtino specialiam prieraiše žurnalo redakcija, buvo "išblaškyti ar patvirtinti pačių priekabiausių dainų šventės žiūrovų pagrįstus ir nepagrįstus priekabius". Tikslas, kaip matome, vertas dėmesio, todėl tiek "šiuurkščius klausimus" ("Akiračių" terminas), tiek Aleksandro Kučiūno atsakymus, perskaitėme su dvigubu dėmesiu.

Paklaustas, kaip jis vertina organizacines rengėjų pastangas, A. Kučiūnas atsakė: "Man rodos, kad šįkart nepasisekė, paskyrus net keturis dirigentus komisijon. Jie, be abejo, labiau rūpinasi savo pasirodymu šventėje, negu bendru jos pasisekimu". Nesulaukę pageidaujamo atsakymo, sekantį klausimą interviu autoriai suformulavo žymiai gudriau: kuri, girdi, repertuaro dalis yra pati teigiamiausia? "Atvirai sakant, nė viena dalis nebuvo prie širdies, — atsakė A. Kučiūnas. — Savo bičiuliui Vytautui Marijošui, negalėjusiam atvykti Čikagon, rašiau, kad, jeigu jį apvylė IV-ji Dainų šventė, tai Vilnis, 1984 balandžio 26

šimt tikrai būtų gailėjęs brangios kelionės ir sugaišto laiko". Repertuaras buvo savotiškas anachronizmas, — pridūrė — muzikos, parinktos dainos atitiko "Aušros" gadynės laikų primityvų ir neišprusintą skonį... Programa, be gailėsčio apibendrinio A. Kučiūnas, buvo sudaryta kaip papuola — "ji neturėjo nei prasmės, nei krypties".

Susilaukę į vadinamuosius "šiuurkščius klausimus" žymiai šiuurkštesnių ir atviresnių atsakymų, interviu autoriai pabandė pokalbį politizuoti ir įstatyti jį į gerai išvažinėtas antitarybines vėžes. Dainų šventės repertuare buvo beveik tobulai išvengta Lietuvos kompozitorių kūrinii, pastebėjo jie ir tiesiai paklausė — ar toks vengimas buvo naudingas šiai dainų šventei? Kučiūnas ir šiuo atveju liko ištikimas sau. Kūryba, atsakė jis, yra nedaloma, ji vertinama ne pagal tai, kur parašyta, o tik pagal meninį kriterijų. Toliau A. Kučiūnas pabrėžė didelį Tarybų Lietuvos kompozitorių įnašą harmonizuojant lietuvių liaudies dainas ir praplečiant lietuvių muzikinės minties horizontus.

Nesulaukę dipukams pageidautino atsakymo, Donatas Bielskus ir Zenonas Rekašius nekaltai pasidomė, kaip Kučiūnui patikęs skardžias baltos vaikelio Algio Grigo dainavimas. Klausytojui byrėjo ašaros, na, o jums? — vos neprasė norimo atsakymo interviu autoriai. Tačiau A. Kučiūnas ir šiuo atveju nepermaldujamas: "Jeigu ir nuriedėjo ašara, tai tik todėl, kad buvo labai akivaizdu, kaip giliai į dugną nugrimzdo mūsų meninis — kultūrinis gyvenimas. Stebiuosi, kaip galėjo toks banalumas kaip "Sibiro giesmė" iš viso patekti programon. Baisu!"

Baigdamas pokalbį, pianistas ir dirigentas Aleksandras Kučiūnas

Kuo tikėti: žodžiais ar darbais?

Rudenį, kalbėdamas Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 38-oje sesijoje, JAV prezidentas Ronald Reagan, be kita ko, pareiškė: "Mes palaikome visų tautų teisę pačioms numatyti savo nacionalinius tikslus ir siekti jų". Ką gi, žodžiai gražūs, tačiau kaip skiriasi jie nuo politinės praktikos!

Jeigu patikėtume prezidentu, tai kaip suprasti Jean Kilpatrick, JAV atstovės Jungtinėse Tautose, žodžius? Neseniai, be diplomatinių mandrybių, ji pareiškė, kad Jungtinės Valstijos norėtų, kad Argentinoje būtų vyriausybė panaši į Salvadoro vyriausybę.

Tai ką jau kalbėti apie tas šalis, kurios išdrįsta neįtikėti Jungtinėms Valstijoms. Tiksliau, pasirinkti tokius nacionalinius tikslus, kurie nepatinka Washingtonui. Tokiais atvejais vartojami ne žodžiai, panaudojama grubi jėga. Štai tik du pavyzdžiai. Niekam ne paslaptis, kad JAV veda nepaskelbtą karą prieš Nikaragvą. O grobikiškas mažytės Grenados užpuolimas? Kokia gali būti kalba apie "visų tautų pasirinkimo laisvės" palaikymą.

Ar galima tikėti "taikingom" Ronald Reagan kalbom, jei gerai žinoma, kad pagrindinis amerikiečių "Direktyvos 1984-1985 finansiniams metams gynybos srityje" tikslas yra "sunaikinti socializmą kaip visuomeninę politinę sistemą". Tikėti, deja, reikia direktyvai, nes kalbos lieka kalbomis, o štai direktyva grindžiama nežabotu ginklavimusi, skiriamos milžiniškos lėšos. Ne paslaptis, kad šie ginklai skiriami karui su Tarybų Sąjunga. Štai neseniai Kalifornijos valstijoje vyko JAV armijos "kariniai žaidimai". Juose "priešininko" vaidmenį atliko amerikiečių kareiviai, aprenkti tarybine uniforma. Šiuose manevruose buvo viena stulbinanti detalė. Vadinamieji tarybiniai kariai keliose valstijos mokyklose atliko provokacinį spektaklį. Atseit, TSRS ginkluotosios pajėgos okupavo Ka-

liforniją. Nuotraukos su tariamais tarybiniais kariais prieš amerikiečių moksleivius apkeliavo pasaulio spaudą.

Nesunku suprasti moksleivių reakciją, kai jiems kasdien kalbama apie vadinamąjį "sovietų agresyvumą". Be to, stebėtinas kai kurių besimokančių jaunuolių nemokšiskumas daro juos gana imliais šiai propagandai. Neseniai laikraštis "Baltimore Sun" rašė apie studentų apklausą viename universitete. Nė vienas iš apklaustųjų nežinojo, kada prasidėjo Antrasis pasaulinis karas, nekaltant jau apie Pirmąjį.

Aišku, mokymo programų paruošimas universitetams bei mokykloms yra amerikiečių vidaus reikalas. Bet kai nemokšiskumas pradeda veikti, ir gana stipriai, užsienio politiką, tai negali nejaudinti kitos tautos bei jos vyriausybės. Pati amerikiečių spauda pilna įvairiausių pranešimų apie aukščiausius Amerikos vadovų "stebėtiną tarybinių reikalų nežinojimą". Tai prezidentas painioja šalis, tai kiti aukštieji pareigūnai priima tokius nekompetetingus sprendimus, jog net JAV sąjungininkai ironiškai juos komentuoja.

Ironija lieka ironija, tačiau nemokšiskumas ir avantiūrizmas politikoje — dvyiniai. Tas, kas žino TSRS istoriją, o tokių Vakaruose, deja, labai nedaug, supranta, jog Tarybų šalies niekada nieks neįbaugimo.

Imperialistams liko viena korta — branduolinis karas, kuris paverstų mūsų žemę griuvėsių bei pelenu rutuliu. Kiekvienas blaiviai samprotaujantis žmogus supranta, jog tai žmonijos savizudybė. Tačiau avantiūristai iš NATO štabų mėgina apgaulinėti žmones. Jie kalba apie "ribotą" branduolinį karą, mėgina jį pateisinti ir net samprotuoja apie šansus laimėti. Šis faktas akivaizdžiai rodo, kam tikėti, — gražiems taikiems žodžiams, ar juodiems darbams. A. Karvelis

IRANO-IRAKO KONFLIKTAS

Jau pusketvirtų metų vyksta Irano-Irako karas, prasidėjęs dėl menko pasienio ginčo ir jau padaręs abiem šalims didelių materialinių nuostolių. Pastaruoju metu pasaulis vėl yra karo suaktyvėjimo liudininkas. Abi pusės praneša apie didelių nuostolių, dalyvauja visos kariuomenės rūšys. Sugriauta daug taikių gyvenviečių, daug žmonių aukų. Iranas net ėmė tvirtinti, esą Irakas naudoja cheminį ginklą. Irakas kategoriškai paneigė tokius tvirtinimus. Ryšium su tuo į Iraną atvyko SNO stebėtojai, kuriems pavesta ištirti, ar pagrįsti Irano kaltinimai.

Suaktyvėjęs Irano-Irako konfliktas kelia vis didesnį pasaulio tautų susirūpinimą. Tuo labiau, kad, pasinaudodamos šiuo konfliktu, į Persų įlankos rajoną vis aktyviau skverbiasi JAV, Anglija tariamai

pataria šiaip taip vegetuojančiai Cikagos lietuvių operai išspręsti savo repertuarines problemas pasitelkus pagalbon Tarybų Lietuvos kompozitorių sukurtas operas...

Na, o mes konstatuokime — viso lietuvių reakcingosios išeivijos pastangos ignoruoti Tarybų Lietuvos meną ir kultūrą galiausiai atsisuka prieš juos pačius ir vis daugiau išeivijos kultūrininkų tai supranta...

Kazys Bagdonavičius

"savo interesų ginti", saugoti Ormuzo sąsiaurio, kad juo nekludomai galėtų plaukti laivai, gabenantys naftą Vakarų valstybėms. Šiomis dienomis Vakarų spauda rašė, kad JAV ir Anglijos kariniai laivai smūgio nuotoliu priplaukė prie Ormuzo sąsiaurio ir yra visiškai kovinėje parengtyje. Paruošta keletas karo veiksmų variantų: numatoma, kad naikintuvai lydės sąsiauriu plaukiančius tanklaivius, kad bus užpulti svarbūs Irano kariniai objektai ir pan.

Ypač nerimauti ėmė šio regiono šalys. Suaktyvino savo veiklą Persų įlankos arabų šalių bendradarbiavimo taryba, kuriai priklauso Saudo Arabija, Kuveitas, Omanas, Bahreinas, Kataras ir Jungtiniai Arabų Emiratai. Smarkiai stiprinama šių šalių gynyba. Tai pačios turtingiausios šio rajono valstybės, tačiau jų bendras gyventojų skaičius tesiekia 15 milijonų ir jų bendra kariuomenė tegali sudaryti tik apie 150 tūkstančių kareivių, kai tuo tarpu Iranas prie ginklo gali turėti maždaug 2 milijonus, o Irakas 1 milijoną žmonių.

Kai kurios arabų šalys šiomis dienomis paskelbė raginimus pradėti derybas, kad Irano-Irako karas būtų nutrauktas ir ginčas sprendžiamas politiškai.

Apžvalgininkas

Lozungai keitėsi, politika — ne

Lietuvių buržuazijos, jos partijų politiniai lozungai keitėsi nuo pat pirmųjų savarankiško gyvavimo metų mūsų amžiaus pirmojoje pusėje. Politinės linijos nuoseklumas, politikos tęstinumas išliko tikrai programose ir funkcionierių straipsniuose, atsiminimuose. Gyvenime viskas atrodė kitaip. Imkime populiarių prieš II-ąjį pasaulinį karą demagoginių tautininkų šūkį "Už darbininką, už jo gerovę!"

1940 m. gegužės 18 d., atidarant Darbo rūmus, A. Smetona net kalbėjo, jog žodžio "darbininkas" reikšmę reikia išplėsti, "vadinti darbininkais visus, nepaisant, kurie daugiau raumenimis ar protu dirba: ne tik samdinius bei tarnautojus, bet ir mokytojus, karininkus, profesorius ir dargi aukštesnius valdininkus, jei tik pajėgūs. Kodėl? Pasirodo, kad tai sutinka su "lietuvių kalbos dvasia" ir šiaip nesą Lietuvoje prietarų, "darančių prarazas tarp darbdavių ir darbininkų".

Vėliau suidilinta Lietuvos proletariato istorija įgavo dar idualesnį atspalvį reakcinės išėivijos istorikų darbuose, įsismelkė į tos išėivijos spaudos puslapius . . .

Po II-ojo pasaulinio karo, iš esmės pasikeitus politinei situacijai Lietuvoje, pabėgę į Vakarus lietuvių buržuaziniai veikėjai greitai pamiršo savo teorijas apie tariamą darbdavių ir darbininkų sugyvenimą buržuazinėje Lietuvoje. Kodėl? Ši, dar vadinama "vieningosios srovės" teorija ne tikrai buvo paneigta gyvenimo, 1940 metų įvykių, bet ir ateityje nebežadėjo politinio kapitalo. Vėliau ši teorija sunyko, užleido vietą mistiniams katalikų išėivijų filosofo Jucevičiaus bei kitų išvedžiojimams apie tautos "sugyvenimą", jos "sielos gilų nekontamumą" ir t. t. Antitarybinio propagandinio šurmulio užsakovai, aišku, neturėjo iš to naudos. Todėl tautininkų likučiai užatlantėje nuspėję naujas iškabas ir vieningai ėmė koneveikti tą patį, Lietuvos darbininką, su kuriuo visiškai nese-

niai esą rišo "lietuvių kalbos dvasia", su kuriuo tariamai broliavo si . . . Pralaimėjusi savo lemiamą mūšį, Lietuvos buržuazija iš užatlantės prabilo kitokiais žodžiais. "Lietuvos įmonėse darbininkai neracionaliai panaudoja mašinas, pagamina daug niekalo ir mažai rūpinasi gamybos procesų tobulinimu", — taip tvirtina Bostone išėjusi "Lietuvių enciklopedija", o publicistas Juozas Kazlas šitaip rašė "Metmenyse":

"Lemianti sovietinės visuomenės dalis yra vidurinė klasė . . . Darbininkai ir kolchozninkai, kurie socialiai pakyla, persiima šios vidurinės klasės pasaulėžiūra".

Kas ta "vidurinė" klasė? Kaip ji atrodo? Apie tai Juozas Kazlas tyli. Užtat darbininkas jo visiškai sumenkinamas. Kaip ir valstietis, kuris daugiau panašus į kažkokį karjeristą, ne į Lietuvos žemdirbį,—darbštuolį.

Išvedžiojimai apie Lietuvos darbininkijos ir valstietijos "nesugebėjimą", visokios priekabės įgriso ir patiems "vaduotojams". Negalėdami nuneigti Tarybų Lietuvos ekonomikos ir kultūros laimėjimų, jie įtikinėja dar, kad tie pasiekimai nieko gero neduoda, o spartus pramonės augimas daro tikrai žalą. Lietuvos emigrantų reakcinuose leidiniuose dažnai pramonės plėtojimas Lietuvoje tapatinamas su kolonizacija. Tokių prasimanymų gausu klerikalų "Drauge", kituose reakcionierių spaudos leidiniuose. Kadaiše valdžiusios tautininkų partijos ideologijos šiandieniniai skelbėjai atranda, kad esą spartūs pramonėjimo tempai būdingi vien Pabaltijo respublikoms, o kitos tarybinės respublikos "tikrai naudojami jų vaisiais". Šiuo atveju "vaduotojai" turėtų pripažinti bent jau šiuos tokius Lietuvos darbininkų sugebėjimus, jeigu jo darbo vaisiais naudojasi net kiti . . .

Bet vaduotojai bijo iš arčiau pažūrėti į Lietuvos darbininką. Biją, nes vieną kartą jau gavo nuo jo į čiuprą. **Virgilijus Liauska**

Apie Lietuvos dvasininkus

[Pasiskaičius knygą "Bažnyčios prieglobstyje"]

Tarybų valdžios atkūrimą Lietuvoje 1940 metais didelė dalis dvasininkų sutiko nepalankiai. Svarbiausia nepalankumo priežastis buvo ta, kad bažnyčia nebeteko privilegijų, dvasininkija — politinės valdžios, didelių pajamų iš valstybės išdo, stambių ūkių. Neteikę privilegijų daugelis kunigų užėmė priešišką tarybinei santvarkai poziciją. Priešišumą dar labiau gilino ideologiniai prieštaravimai, gyventojams suteikta sąžinės laisvė, teisė skleisti ateistinę propagandą.

Atkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje, dalis kunigų stojo į lietuvių tautos išdavystės kelią, už pinigus pasidavė hitlerinei žvalgybai, priklauso fašistų šnipus, patys šnipinėjo. Prasidėjus Didžiajam Tėvynės karui, organizavo ginkluotą nacionalistų gaujas, kurios suiminėjo ir žudė tarybinius aktyvistus, užpuldinėjo Tarybinės Armijos karius, žudė žydų tautybės gyventojus. Bendradarbiauti su hitlerininkais dvasiškius skatino ir Vatikanas. "Jūsų darbo Vokietija neužmirš. Dangiškasis tėvas gausiai atsilygins", — laiške arkivyskupui J. Skvireckui rašė popiežius Pijus XII 1941 metų vasarą.

1943 m. kovo mėnesį buržuazinių

4

nacionalistų laikraštis "Ateitis" paskelbė atsisaukimą, kurį pasirašė ir vyskupas V. Brizgys. Jame rašoma: "Kai Vokietijos ir Europos vedamoji kova prieš bolševizmą pasiekė lemiamą stadiją, mes šį tvirtą nusistatymą remiame ne tik žodžiu, bet darbu ir ginklu" . . .

Koks pasipūtėliškas kai kurių Lietuvos dvasiškių savęs vertinimas okupantų akyse! Tarybinė Armija, visos liaudies pasipriešinimas fašistinei okupacijai pavertė niekais šiuos planus. Tada kartu su okupantais iš Lietuvos spruko apie pustrėčio šimto labiausiai susikompromitavusių kunigų. Deja, nemaža dalis ir Lietuvoje likusių dvasininkų tęsė kovą prieš Tarybų valdžią, jos socialinius pertvarkymus. Viena iš tos veiklos formų — parama buržuaziniams nacionalistams. Kunigai ne tik organizavo banditų gaujas, bet juos saikdino, jiems vadovavo, slėpė, laimino ir patys žudė žmones. Skaitytojai knygoje ras pavardes tu, kas aprūpindavo gaujas maisto produktais, drabužiais, suklastotais dokumentais, padėjo statyti slėptuves ir slėpė banditus bažnyčiose, klebonijose, kas klausė jų išpažinčių, pateisindavo vaikų ir senelių žudynes.

Įvairaus amžiaus, įvairių rangų

SVEIKATOS KAMPĖLIS

Insultas

Insultas — ūmus kraujotakos sutrikimas galvos smegenyse: kraujas išsilieja į smegenis arba užsikemša kraujagyslė. Mokslininkus jaudina, kad insultas ištinka ir palyginus jaunus žmones. Tai trečioji žmonijos rykštė po širdies ligų ir vėžio. Šis negalavimas sunkus ir tu, kad dažnai žmones sulošina visam gyvenimui. Darbingumą atgauna apie 20 proc. sirgusių.

Galvos smegenų kraujagyslių ligos nėra įgimos. Jomis susergama dėl netinkamo gyvenimo būdo: fizinis ir nervinis pervargimas, nereguliarus maitinimasis, nemigos, rūkymas, alkoholio vartojimas ir kt.

Viena iš insulto priežasčių yra hipertoniya (padidėjęs kraujospūdis). Jai turi įtakos paveldėjimas, nervinė įtampa, išgyvenimai, darbo ir buitinės sąlygos: žalingi įpročiai, kuriuos minėjau, bei kiti įvairūs faktoriai.

Kita insulto priežastis — kraujagyslių arterosklerozė. Ją skatina medžiagų apykaitos sutrikimas, persivalgymas, nejudrumas, nemiga.

Hipertoniya ir kraujagyslių arterosklerozė — lėtinės ligos. Joms progresuojant pamažu didėja kraujotakos sutrikimas smegenyse — jos gauna mažiau deguonies, ima badauti. Žmogaus smegenys pasiima apie 20 proc. to, kiek gauna organizmas.

Kartais insultas ištinka ūmai. Tada kraujas išsilieja į smegenis, liginio būklė būna sunki, tačiau perspektyva sveikti dažnai yra geresnė. Blogiau, kaip užsikemša galvos smegenų kraujagyslė. Bet tai vyksta ne iš karto, žmogus kurį laiką jaučia negalavimus, kuriuos vadinčiau savotiškais organizmo perspėjimais, kad gresia bėda. Ar mokame juos išgirsti? Daug metų gydau žmones ir sykliais būna skaudu, net pikta, kad nemokame suprasti savo savijautos, tiksliau — nenorime išgirsti savęs.

Kaip tai suprasti? Tegul kalba istorijos. Kartą vienas mokslininkas rytą pajuto, kad pykina,

dvasiškiiai, sutepę rankas lietuvių liaudies krauju, pateko į teisingumo rankas. Patraukti baudžiamojon atsakomybėn, nors ir išsisukinėdami, norėdami sumažinti savo kaltę, savo parodymais pateikė šurpų antiliaudinės veiklos paveikslą. Jų pačių, liudininkų parodymai, dokumentai ir kita faktinė medžiaga — knygos "Bažnyčios prieglobstyje" turinys. Skaitytojas ras ne vieną žinomą pavardę, atpažins buvusį to ir dabar esantį dvasiški, kuris, prisidengęs dvasiškiu sutauka, dirbo juodus darbus prieš tarybinę liaudį.

Ne paslaptis, dar ir dabar atsiranda vienas kitas kunigas, iš sakyklos primenantis, kaip neva už tikėjimą Tarybų valdžios metais buvo teisiami kunigai. Tai melas. Dokumentai, faktai byloja, kad tarybiniai teisingumo organai nubaudė tik tuos dvasiškius, kurie pakėlė vėzdą prieš liaudies valdžią, prieš tarybinius piliečius.

Tarybinio gyvenimo tikrovė, mūsų liaudies materialinis, kultūrinis lygis didžiąją dalį respublikos dvasininkų paskatino persiorientuoti. Sąžinės laisvės įstatymas jiems garantuoja teisę tenkinti tikinčiųjų reikmes, ir jie nekludomi atlieka savo pareigas.

S. Giedrytė

svaigsta galva, einant šiek tiek mėto į šonus. Savijauta buvo bloga. Tačiau darbe laukė neatidėliotinu reikalų, ir mokslininkas, artėjęs į institutą, savo negalavimus užmiršo. Parėjęs vakare atsigulė, o ryte vienos kūno pusės nebevaldė. Ji ištiko insultas.

Pamenu ligonę iš Kupiškio. Rytą atsikėlusį pajuto, kad viena ranka silpnesnė. Plaudama indus, ji negalėjo išlaikyti lėkštės, puoduko. Paskui pajuto, kad silpnesnė ir tos pačios pusės koja. Einant, kaip sakoma, pynėsi kojos. Į tuos perspėjimus moteris nekreipė dėmesio, juk neskauda. Išplėvė indus, paskui nudrožė į tvartą šerti gyvulių . . . Vos parslinko į trobą. Vakare namiškiai rado pasliką ant grindų. Gydymas buvo ilgas, padėti galėjom tik iš dalies.

Ką reikėjo daryti? Ir vienu, ir kitu atveju tuoj pat išgerti kraujagysles plečiančių vaistų ir tuoj pat atsigulti. Pagerėjus savijautai, būtina kreiptis į gydytoją.

Noriu perspėti, kartais išgėrus vaistų ir pagulėjus, savijauta pagerėja, ir žmogus pas gydytoją ne negalvoja eiti. Tokiais atvejais insultas gali ištikti visa jėga.

Pastebėjau, kad širdį žmonės jau išmoko saugoti. Pajutę skausmus, ir į polikliniką skuba, ir vaistus vartoja, o jei tripsta ranka ar koja, jos silpsta, svaigsta galva, pykina, girdi, kas čia tokio, praeis.

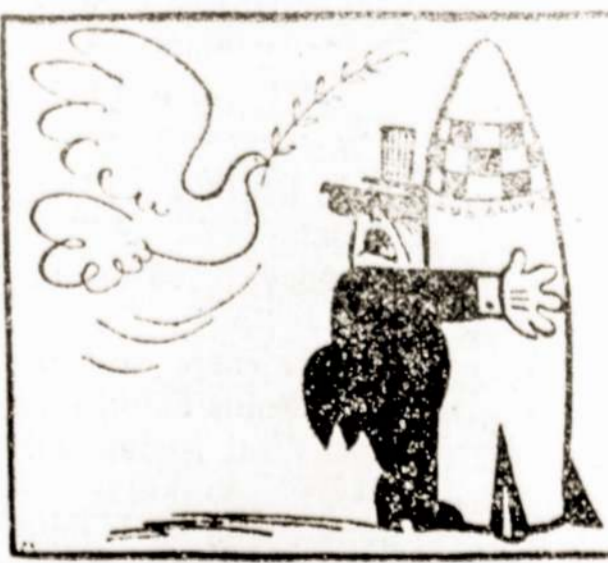
Dar kartą prisiminkime, kokia kartais būna priešinsultinė savijauta. Rytą atsikėlus svaigsta galva, šiek tiek sutrinka regėjimas (tamsu akyse, dvejinasi), tirpsta galūnės, gali būti ir kalbos sutrikimų (pinasi liežuvis) ir t. t. Visi tie reiškiniai priklauso nuo to, kokia galvos smegenų kraujagyslė pakenta, koks centras kenčia. O juk, smegenys tokios jautrios!

Šiuos simptomus priimkite kaip rimtą perspėjimą ir — nedelsiant pas gydytoją!

Sergant galvos smegenų kraujagyslių ligomis, labai svarbu geri liginio ir jo šeimos bei darbo draugų santykiai. Nuolatiniai rūpesčiai, depresija gali išprovokuoti insultą, o jei žmogus prislėgtas, gydyti labai sunku. Ligininėje mes, gydytojai, lyg veidrodyje regime, kas vyksta žmogaus dvasiniame pasaulyje. Į mūsų gydymo centrą atvažiuoja liginų iš visos respublikos. Savaitė kita — ir matai: žmogus vis labiau ir labiau prislėgtas. Kaip liginui svarbu aplinkinių jautri širdis.

Sakiau ir dar sykį pakartosiu: sveikas, judrus gyvenimo būdas, geri, jautrūs savitarpio santykiai — štai ko mes, linkime kiekvienam.

Gyd. A. Raulickis

Pasimyk savo tautos sakele, nenoriu tokių devanų!

— Nauda irgi principas, net gausiausias.

Vilnis, 1984 balandžio 26

KULTŪRINIS gyvenimas

Pakiršinio kaimas pastaraisiais metais tapo jaukiu šiuolaikiniu miesteliu. Vietoj medinių trobų išaugo penkiaaukščiai mūriniai namai, taip pat sveikatos apsaugos, vaikų auklėjimo įstaigos. Pertvarkytuose senuose dvare rūmuose įsikūrė kultūros namai.

Naujasis Pakiršinys — Radviliškio melioratorių gyvenvietė. Joje gyvena apie pusantro tūkstančio žmonių. Melioratoriai rajono ūkiuose sausina drėgnas dirvas, tiesia kelius, stato tiltus. Turiningai jie leidžia laisvalaikį. Kultūros namuose veikia du pučiamųjų orkestrai, moterų ir vyrų vokaliniai ansambliai, jaunimo estradinis orkestras.

Nuotraukoje: Vaikų pučiamųjų orkestras prie Pakiršinio kultūros namų.

NUVYTĖ KALBININKAI

Vysta, džiūsta medžiai, gėlės, žolė. Apie žmones perkelta prasme, simboliškai taip sakoma. Cionai turime galvoje Lietuvos mokslo žmones, kurie, netekę tėvynės, atsidūrę svečiose šalyse, turėjo keisti profesijas, atsisakyti savo ankstesnių planų. Ši kartą norime pakalbėti apie du lietuvių kalbininkus.

Kai 1924 m. numirė profesorius Kazimieras Būga, su dideliu sielvartu rašo ir kalbėjo to meto kultūrininkai, ypač kalbininkai, jog lietuvių tauta ištiko didžiulis smūgis — neteko pasaulinio garso mokslininko, gimtosios kalbos tyrinėtojo.

Po Būgos myrio Lietuvos universitetas suskato išsiugdyti naujų mokslininkų ir išsiuntė į užsienių universitetus kalbotyros žinių semtis gabumais pasireiškusius studentus — Praną Skardžių (1899-1975) ir Antaną Salį (1902-1972) į Vokietiją, o Juozę Bukotą (g. 1896) — į Prancūziją.

Aš turėjau progą lankyti Kauno universitetą tuo metu, kai grįžo iš užsienių ir pradėjo dėstyti nauji kalbininkai Skardžius ir Salys. Leipcoigo universiteto išugdyti kalbotyros dirvonus. O iš J. Bukotos nieko neišėjo: po 6 metų studijų Paryžiuje, grįžo sugadinęs skrandį ir teparšė vieną straipsnį apie lietuvių tanko projektuotoją ir profesorium netapo.

Salys ir Skardžius dirbo sutartinai. Kai susikūrė Lietuvių kalbos draugija ir buvo leidžiamas kalbos praktikos reikalams žurnalas "Gimtoji kalba", jį redagavo pasimainydami Salys ir Skardžius.

Bet šiaip visuomenėje susidarė įspūdis, jog į didesnius autoritetus kops Skardžius. Jisai išleido solidžius kalbotyros veikalus — "Daukšos akcentologiją" ir "Lietuvių kalbos žodžių darybą".

Kadaise man teko vartyti Studentų socialistų draugijos archyvą. Tenai buvo susirinkimų dalyvių sąrašai su jų parašais. Pasirodo, Vilnis, 1984 balandžio 26

jog Skardžius, studijuodamas Lietuvos universitete, priklausė bendrai Studentų socialistų draugijai. Jis ir vėliau palaikė ryšius su pažangesniais inteligentais. Todėl 1940 m., kai buvo atkurta tarybinė santvarka, Skardžius energingai įsijungė į kalbotyros dalykų organizavimą, dideles viltis dėdamas į Tarybų valdžios įsteigtą Lietuvos Mokslų akademiją, į Lietuvių kalbos ir literatūros institutą.

Bet štai abudu aktyvūs kalbininkai po karo atsidūrė emigracijoje, nutraukė ryšį su gimtuoju kraštu. Tenai jie turėjo pakeisti profesiją.

Salys, kaip artimesnis klerikalams, susirado užtarėjų ir gavo dėstyti aukštojoje mokyklojke, tik ne lietuvių kalbos dalykus.

Salys treji metai prieš mirtį buvo atvažiavęs į Lietuvą. Vilniuje jis susitiko su buvusiais savo studentais ir susipažino su naujai išaugusiais tarybiniais lietuvių kalbininkais. Kalbėdamas rašytojų klube, jis pareiškė: "Mes, emigracijoje atsidūrę, esame tautos medžio šakos, o kamienas yra čia. Jeigu mes nesinaudosime kamieno syvais, nudžiūsimė." Dėl to posakio grįžęs į Ameriką buvo užpultas reakcininkų. Salys buvo užsimojęs rašyti etimologinį lietuvių kalbos žodyną. Vilniuje, Lietuvių kalbos ir literatūros institute rinko medžiagą, betgi po trejų metų grįžęs mirė, tad ir nespėjo savo sumanymo įvykdyti.

Dar daugiau emigracijoje blaškėsi Skardžius. Clevelande jisai dirbo fabrikuose, buvo bedarbis. Tik šešiais metais emigracijos metais įsigijo bibliotekininko specialybę ir gavo darbo Kongreso bibliotekoje. Abiejų įnašai į lietuvių kalbotyrą liko riboti dėl skaudaus likimo — atitrūkimo nuo gimtojo krašto. Per tą laiką išaugo plejada naujų kalbininkų mokslininkų, kurie į dideles mokslines aukštumas iškėlė lietuvių kalbotyrą. Julius Būtenas

LIETUVA PASAULYJE

KNYGŲ MAINAI—PAŽANGAI

Kas antri metai pasaulio knygų leidėjai renkasi į Maskvą, į tarptautinę knygų parodą-mugę, kurios devizas "Knyga — taikos ir pažangos labui". Siemet šiame didelio masto renginyje dalyvavo 15 tarptautinių organizacijų, 2600 firmų iš 96 pasaulio valstybių. Buvo eksponuota 180 tūkstančių knygų.

Tarybų Sąjungos ekspozicija mugėje buvo didžiausia: 250 leidyklų ir organizacijų atvežė į Maskvą apie 20 tūkstančių leidinių. Tai ne tik šeiminių knygų. Kas ketvirta pasaulio knyga išleidžiama TSRS.

Tarybų Sąjunga yra stambiausia verstinės literatūros leidėja pasaulyje. Kasmet tarybinės leidyklos išspausdina apie du tūkstančius užsienio autorių kūrinių bendru 150 milijonų tiražu. Tarybinė literatūra, būdama taikos ir pažangos skleidėja, domina užsienio skaitytoją. Taigi į Maskvos mugę atvykstantis užsienio knygų leidėjai tarpininkaujant Sąjunginei autorinių teisių agentūrai, noriai sudarinėja sutartis su Tarybų šalies leidyklomis.

Siemet Maskvos mugėje JAV atstovavo 132 firmos, Anglijai — 89, Austrijai — 40, Prancūzijai — 30. Šalia tokių žinomų leidyklų, kaip "Elzevir", "Springer ferlag", "Ašet", "Ekon ferlag", "Pergamon pres" ir kitų pirmą kartą Maskvoje savo leidinius eksponavo Airijos, Kinijos, Indonezijos, Burundžio knygų leidėjai. Kaip visada mugės generalinė direkcija organizavo vaikų piešinių konkursą: "Zemės rutulį — vaikams". Buvo gauta 13 tūkstančių piešinių iš 40 šalių. Geriausių piešinių ekspozicijoje buvo ir Lietuvos moksleivių darbai. Sąjunginės autorinių teisių agentūros Lietuvos skyriaus, "Vagos", "Minties", "Sviesos" ir "Mokslų" atstovai per septynias mugės die-

nas turėjo apie 90 susitikimų su užsienio firmų leidėjais, knygų populiarintojais, užmezgė ryšius su daugelio besivystančių šalių knygų leidėjais.

Kaip pasakoja Autorinių teisių agentūros Lietuvos skyriaus viršininkas J. Leikauskas, Lietuvos knygų leidėjai Maskvoje sudarė 25 eksporto sutartis. Jeigu dar pridėsime 49 opcinius, kurie realiai leidžia tikėtis naujų mūsų autorių knygų leidimų užsienyje, taip pat 19 sutarčių per aštuonis pirmuosius šių metų mėnesius, tai — gražus derlius. Kaip žinoma, mugėje keturios Lietuvos leidyklos eksponavo 250 knygų, išleistų per pastaruosius dvejus metus. Socialistinių šalių leidėjai domėjosi M. Sluckio kūrinių: čekoslovakai ir lenkai išleis jo kūrinių. Indų firma "Sankopin prokošan" tarybinių rašytojų apsakymo antologijoje išspausdins ir vieną J. Avyžiaus apsakymą. Populiari mugėje buvo ornitologų A. Knystauto, A. Liutkaus ir H. Sakalausko knyga "Sparnuočių pasaulyje" — su viena jugoslavų leidykla pasirašyta sutartis, o su VFR firma "Fischer ferlag" — opcinas dėl jos leidimo. JAV leidykla "Pachart Publishing House" iš karto dvi astronomo V. Straizio knygas, o kompozitoriaus V. Laurušo styginio kvarteto gaidas išspausdins Italijos firma "Rikordi". Pasirašyti opciniai su Škotijos, Airijos, Italijos leidyklomis. Pateiktų įvairių žanrų lietuvių autorių kūrinių susipažinti Prancūzijos, Belgijos, Austrijos ir Japonijos leidėjams.

Savo ruožtu Lietuvos skaitytojai turės galimybę susipažinti su naujais daugelio šalių autorių kūrinių: pasirašyta 31 pirkimo sutartis.

Knygų mainai tarnauja keistis žmonijos patyrimu, žiniomis, tarnauja pažangai. **Paruošė J. K.**

TEGU GERIAU

Tegu geriau sušilęs vėjas žaliaj žolėj sau valiūkauja. Tegu geriau gyvybės vandenys iš žemės gyslų veržiasi.

Tegu geriau nubudę medžiai sau ryto rasą nusipurto ir, išauylyje atsigirė, per dieną savo mįslę mena.

Tegu geriau vilinga moteris sau riša prie atolo karvę, kuri jai tartum satelitas, pritvirtintas prie kontinento.

Tegu geriau jau riebios katės kailiuką šildo priešais saulę — geriau, negu galėti planetą bent dešimt kartų išsprogdinti.

Stasys Anglickis

VARGONAVO REINO ŽEMEJE

Leopoldas Digrys koncertavo Vokietijos Federatyvinėje Respublikoje. Jis turėjo septynis vargonų muzikos koncertus — Kelne, kur vyko Tarybų Lietuvos kultūros dienų renginiai, bei keliuose Šiaurės Reino — Vestfalijos žemės miestuose. Programoje skambėjo ir lietuvių kompozitoriaus T. Makačino kūriniai. Šios viešnagės metu Kelno radijas pakvietė L. Digrij atvykti.

Diuseldorfe L. Digriui buvo pasiūlyta išbandyti elektroninius vargonus — naują eksperimentinį USA gamybos instrumentą.

Lietuvos TSR Dailės muziejaus muziejinių vertybių restauravimo ir konservavimo centro specialistai restauruoja paveikslus, gobelenus, istorinės svarbos dokumentus, keramiką, skulptūras, senovinius baldus, metalo ir tekstilės dirbinius.

Pasitelkę šiuolaikinius įrengimus, mokslinio tyrimo skyriaus darbuotojai kuria naujus restauravimo metodus, ieško tinkamų medžiagų, kuria tobulesnius meno kūrinių restauravimo būdus.

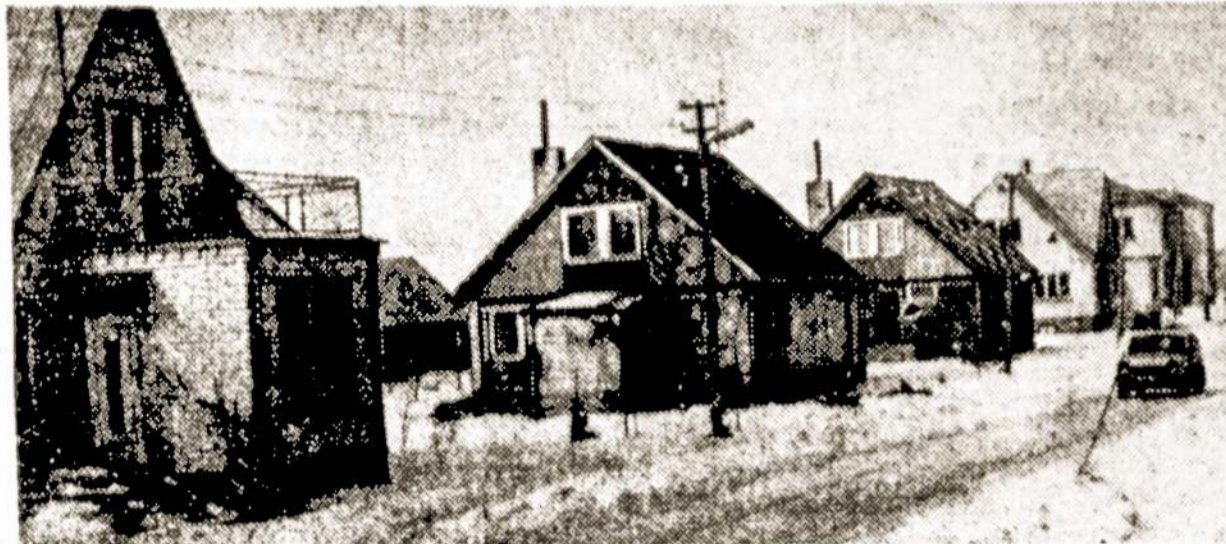
Nuotraukoje: Restauratorė Bronė Kunkulienė restauruoja vazą "Jūros alegorija" iš Meiseno porceliano.

V. Gulevičiaus nuotrauka

Kolūkiečiai statosi sau

Nuotraukoje: Butkūnų kolūkio centre — Liaušių kaimo gatvė.

A. Gylio nuotrauka

„Lenino keliu“ kolūkis — ne išimtis Ukmergės rajone. Kartu su rajono žemės ūkio valdybos vyr. inžinieriumi statybininku Vladu Blevičiumi vyksta į Butkūnų kolūkį. Jo pirmininkas Antanas Aliubavičius rodo ūkio valdas. Išties yra kuo didžiuotis. Kultūros namai ir mokykla, pirtis ir parduotuvė-valgykla, vaikų darželis-lopšelis ir greta įrengtas bendrabutis vasarą atvykstantiems talkininkams, išstis gatvelės gyvenamųjų namų kolūkio centre — Liaušių kaime ir kitose gyvenvietėse. Ir visa tai pastatė patys kolūkio statybininkai. Šiuo metu jie stato

buitinio gyventojų aptarnavimo paviljoną.

Ir visus šiuos darbus vykdo apie dvidešimts vyrų brigada, kuriai vadovauja darbų vykdytojas Romas Miškinis. Tokiais žmonėmis kaip brigados veteranai Antanas Lisonka, Jonas Rudokas, Leonas Dapkus, Kazys Skrebelė, didžiuojasi kolūkis.

Kolūkių statybininkai stato naujus gamybinius objektus, puošia žemdirbių buitį naujais, gražiais gyvenamaisiais namais, visu tuo, kas būtina socialistinio kaimo gyventojams.

S. Magaramas

Sėkmingi penkmečio žingsniai

Respublikos darbo žmonės, įgyvendindami TSKP XXVI suvažiavimo, vėlesnių TSKP CK plenumų, Lietuvos Komunistų partijos XVII suvažiavimo nutarimus, pasiekė svarių laimėjimų ekonomikos, kultūros vystymo ir liaudies materialinės gerovės kėlimo srityse.

Lietuvos TSR CSV pranešime apie Lietuvos TSR valstybinio ekonominio ir socialinio vystymo plano įvykdymą 1983 metais rašoma, kad prekinės produkcijos realizavimo metinis planas pramonėje įvykdytas 102,1 procento, virš plano realiizuota produkcijos už 184 milijonus rublių. Pramonės gamybos prieaugis visoje respublikos pramonėje palyginti su 1982 metais sudarė 4,3 procento; darbo našumas išaugo 3,3 procento, to dėka gauta keturi penktadaliai produkcijos gamybos prieaugio.

Visoje pramonėje ir daugumoje ministerijų bei įmonių darbo našumas didėjo sparčiau už vidutinio darbo užmokesčio augimą. Įvykdytos produkcijos savikainos ir medžiagų imlumo mažinimo užduotys, padidėjo pelnas.

Prekinės produkcijos realizavimo metinį planą Vilniaus pramonė įvykdė 102,3 procento, Kauno — 102,1, Klaipėdos — 101,8, Panevėžio — 103,2, Šiaulių — 101,8, Alytaus — 101,6, Kapsuko — 104,5 procento.

Virš nustatyto metinio plano pagaminta daugiau kaip 200 metalo pjovimo staklių, apie 22 tūkstančius elektros variklių, daug atsarginių dalių traktoriams. Daugiau negu 1982 metais pagaminta daug technikos, automatizavimo priemonių ir jų atsarginių dalių. Pasielkta planuota daugumos liaudies vartojamų prekių gamybos apimtis. Palyginti su praėjusiais metais produkcijos su valstybinio kokybės ženklų apimtis padidėjo 5,9 procento.

Kartu CSV pranešime pabrėžiama, kad eilė sąjunginio pavaldumo, taip pat respublikos Baldų ir medžio apdirbimo pramonės, Statybinių medžiagų pramonės, Vaisių ir daržovių ūkio, Vietinės pramonės ministerijų įmonių neužtikrino, kad vartojams būtų patiekta visa produkcija sutinkamai su sudarytomis sutartimis ir priimtomis vykdyti paskyromis.

Teigiamų rezultatų pasiekė respublikos žemės ūkio darbuotojai, vykdydami TSKP CK 1982 m. gegužės plenumo nutarimus. Padėtas pagrindas būsimam derliui. Viršytos žemės ūkio kultūrų sėklos supylimo pavasario sėjai užduotys. 99 procentai visos supiltos vasarinių javų sėklos priskirta I ir II sėjos standarto klasėms, daugiau negu praėjusiais metais išvežta į laukus organinių trąšų. Viršytos ketvirtajam ketvirčiui žemės ūkio technikos remonto užduotys. Iki šių metų sausio 1 dienos buvo paruošta darbui 88 procentai traktorių, 89 procentai plūgų, 93 procentai traktorinių sąjamųjų ir kt. Daugiau negu praėjusiais metais pagaminta mėsos, pieno, kiaušinių. Viršytas nustatytas augalininkystės ir gyvulininkystės produkcijos supirkimo planas. Išaugo kapitaliniai įdėjimai į agropramoninį kompleksą.

CSV pranešime pateikiami duomenys ir apie užduočių viršijimą transporte bei ryšiuose, kapitalinėje statyboje. Atskirai imant, įvesti į rikiuotę pirmieji Ignalinos atominės elektrinės ir Vilniaus TE-3 pajėgumai, atiduota naudoti Mažeikių naftos perdirbimo gamyklos antroji eilė.

Bovo toliau įgyvendinamos socialinio vystymo ir darbo žmonių materialinės gerovės kėlimo priemonės. Darbininkų ir tarnautojų piniginio darbo užmokesčio mėnesinis vidurkis respublikos liaudies ūkyje 1983 metais sudarė 178 rublius ir padidėjo palyginti su praėjusiais metais 2 procentais. Kolūkiečių darbo apmokėjimas padidėjo 5,6 procento. Išaugo mažmeninių prekių apyvarta, butinių paslaugų apimtis. Pastatyta 1840 tūkstančių kvadratinį metrų gyvenamojo ploto, butų sąlygos pagerintos 128 tūkstančiams žmonių.

Bovo toliau vystomas liaudies švietimas, mokslas ir kultūra, išplėstas medicininis aptarnavimas ir organizuotas gyventojų poilsis. Lietuvos TSR gyventojų skaičius 1984 metų sausio 1 d. sudarė 3 milijonus 538 tūkstančių žmonių.

Iš „V.L.“

DAILĖS PARODA

Didelio lankytojų susidomėjimo susilaukė Lietuvos TSR dailės parodų rūmuose veikianti taikomosios-dekoratyvinės dailės paroda. Tarybų Lietuvos dailininkai pateikė apie 500 savo kūrinių.

prekybos centrų projektai. Iš viso Kalniečių rajone pastatyti 137 namai, kuriuose gyvena per pusketvirtą tūkstančio žmonių. Jau pastatytos trys vidurinės mokyklos, septyni lopšeliai-darželiai, visuomeninis prekybos centras „Vitebskas“, parduotuvė „Šiaurinė“.

T. Žebrauskas

Vilnius, 1984 balandžio 26

JAUKU GYVENTI KALNIEČIUOSE

[SUTRUMPINTAS]

Nuotraukoje: Kalniečių rajono vaizdo dalis.

Prieš penkerius, šešerius metus, Kauno svečiams daugiausia rodydavome senamiestį, miesto centrą. Naujieji stambiaploktės statybos kvartalai nežavėjo lankytojų. Buvo įvairių priežasčių. Pirmieji Kauno gyvenamieji rajonai buvo statomi mononiškoje aplinkoje — lygumose, namų pasirinkimas pagal tipus, aukštį, konfigūraciją buvo nedidelis. Lūžis masinėje gyvenamojoje statyboje įvyko jai priartėjus prie Raudonosios Armijos prospekto Kalniečių zonoje. Autoriai projektavę šį gyvenamąjį rajoną, kūrė labai nuoširdžiai, vadovaudamiesi savais architektūriniais principais, Statybos metu atsirado tvirti su užsakovu, statybininkais. Kaip išskirtinį Kalniečių projektavimo, statybos bruožą reikia pažymėti ryšius su gyventojais. Dar statybos metu buvo paskelbti projektuotojų

adresai, telefonai. Pasipylė klausimai, laiški, skambučiai. Teko organizuoti susitikimus su pirmaisiais naujakuriais, atsižvelgti į jų pastabas.

Sis rajonas buvo statomas pagal naują tipinį projektą, parengtą pačių kauniečių. Ypač tai akivaizdu, kai sugretiname su anksčiau pastatytais Taikos ir Dainavos rajonais. Kūrybiniais ieškojimams skatino Vilniaus architektų laimėjimai Lazdynuose ir Žirmūnuose. Šių rajonų autoriams talkino gyvas reljefas, graži gamta. Kauniečiams teko projektuoti lygioje, nelabai vaizdingoje vietoje. Kalniečių rajono naujovė — gatvelės, kiemai, apie kuriuos sukomponuoti penkių, devynių, dvylikos, šešiolikos aukštų gyvenamieji namai. Į kiemelių vidų žvelgia laiptinių, virtuvių ir bendrų gyvenamųjų kambarių lan-

gai. Kiti kambariai sukomponuoti kitoje pusėje. Tokiu būdu sukuriama rami aplinka dirbti ir poilsiauti. Erdvė tarp atskirų namų grupių plati — siekia iki 110 metrų. Triukšmingo buto zona numatyta gatvelių pusėje, ramesnė atsukta į žaliuosius plotus. Dar viena šio rajono ypatybė — po namų langais retai pamatyti automobiliai. Įvažiuoti į kiemėlį galima, laikyti jame mašiną — ne. Todėl prie namų grupių įkurti parkingai. Nuo jų iki tolimiausios laiptinės — ne daugiau kaip 100 metrų. Įdomu, kad tokiam sprendimui pritarė patys gyventojai.

Projekto autoriai parinko dėkingą vietą prekybos, kitiems visuomeninio aptarnavimo objektams. Jie pastatyti ten, kur didžiausi žmonių srautai. Buvo sukurti individualūs kiekvieno mikrorajono

Gydytoja — pati motina gamta

Lietuva nuo seno garsėja vaistiniais augalais. Gydydami įvairius susirgimus ir negalavimus vaistažolėmis, gamtos paslaptis žmonės perduodavo iš kartos į kartą. Liaudies medicina vartojo daugiau kaip penkis šimtus vaistinių augalų.

Vaistažolės ypač buvo vertinamos Vilniaus krašte. Laukuose, pievose, miškuose gyventojai rinko jas ne tik sau, bet ir pardavimui. Šis verslas skurdo slegiamam valstiečiui buvo vienas iš papildomų pajamų šaltinių. Vilniuje vaistažolių gausumu ir įvairove garsėjo Svenčionių apylinkės. Čia, Svenčionyse, prieš šimtą metų ir buvo įsteigtas vaistažolių supirkimo punktas. Mieste dirbęs vaistininkas ruošė įvairius vaistažolių mišinius ir jais prekiaavo savo vaistinėje. Prekyba buvo pelninga, ir greitai jis pasistatė nedidelę vaistažolių perdirbimo įmonę, kur mišiniai jau buvo gaminami pramoniniu būdu. Ši įmonė ir buvo šiandieninio Svenčionių vaistažolių farmacijos fabriko — vienintelis vaistažolių mišinių gamintojas Tarybų Sąjungoje, — pasakoja fabriko direktorė. — Pagrindinė mūsų įmonės produkcija — gydymosi arbatos, kurias gaminame net 14 rūšių: nervus raminančią, kosulį šalinančią, tulžies išsiskyrimą skatinančią ir kitas. Arbatos, iškeliausias pro fabriko vartus, pasklinda po visas Tarybų šalis vaistines. Ir jų poreikavimas nuolat didėja. Praėjusiais metais perdirbome 500 tonų vaistažolių ir pagaminome prekinės produkcijos daugiau kaip už 2,6 milijono rublių.

Iš ligonių gauname daug padėkos laišku, kuriuose mūsų gydymosi arbatos vadinamos "stebuklingomis", "vieninteliu vaistu". Jie dėkoja už nuostabias žoleles, padėjusias pasveikti. Tokie laišukai — pats didžiausias atpildas už mūsų ne-

Nuotraukoje: Svenčionių vaistažolių farmacijos fabriko direktorė provizorė Zibutė Bičkauskienė.

lengvą triušą.

Kasmet Lietuvoje Svenčionių fabriku paruošiama daugiau kaip 200 tonų vaistinių augalų žaliavos. Siame tauriame darbe aktyviai dalyvauja vaistinių ir medicinos darbuotojai, studentai ir kolūkiečiai, darbininkai. O ypač geru žodžiu minimi respublikos moksleiviai.

Antai praeitais metais Kauno miesto moksleiviai išaugino ir surinko 20 tonų vaistinių augalų. Stropiai vaistažoles renka Varėnos rajono Marcinkonių vidurinė ir Svenčionių rajono Stoniūnų aštuonmetės mokyklos, Alytaus, Ignalinos, Kauno, Molėtų rajonų moksleiviai. Be to, žaliavos fabrikui tiekia Ukraina, Kazachija, Kirgizija, kitos sąjunginės respublikos, draugiška Indija.

Tam, kad neišsektų sveikatos vermsės Lietuvoje, fabrikas glaudžiai bendradarbiauja su LTSR Mokslų Akademijos Botanikos instituto, Lietuvos miškų ūkio mokslinio tyrimo instituto, Kauno medicinos instituto darbuotojais, kurie tiria vaistinių augalų paplitimą įvairiuose respublikos rajonuose, jų derlingumą ir kitas problemas.

Irena Vedrickienė

DIDŽIAUSI RŪMAI LIETUVOJE

Naujajame Vilniaus visuomeniniame ir aptarnavimo centre baigti statyti didžiausi ir aukščiausi Lietuvoje rūmai — viešbutis "Lietuva". Dvidešimt dviejų aukštų sveicingumo rūmus suprojektavo TSRS valstybinės premijos laureatai, Lietuvos TSR liaudies architektai A. ir V. Nasvyčiai, juos statė "Vilniaus statybos" trestas.

— Statybininkams užbaigus darbus, palaipsniui įvaldome vis naujus plotus, — papasakojo Eltos korespondentui "Inturisto" Vilniaus skyriaus valdytojas, viešbučio direktorius R. Vaigauskas. — Pirmuosius svečius priėmėme praėjusių metų pavasarį, kai rikiuotėn tebuvo stoję keli aukštai. Dabar svečių paslaugoms — visos 700 vietų.

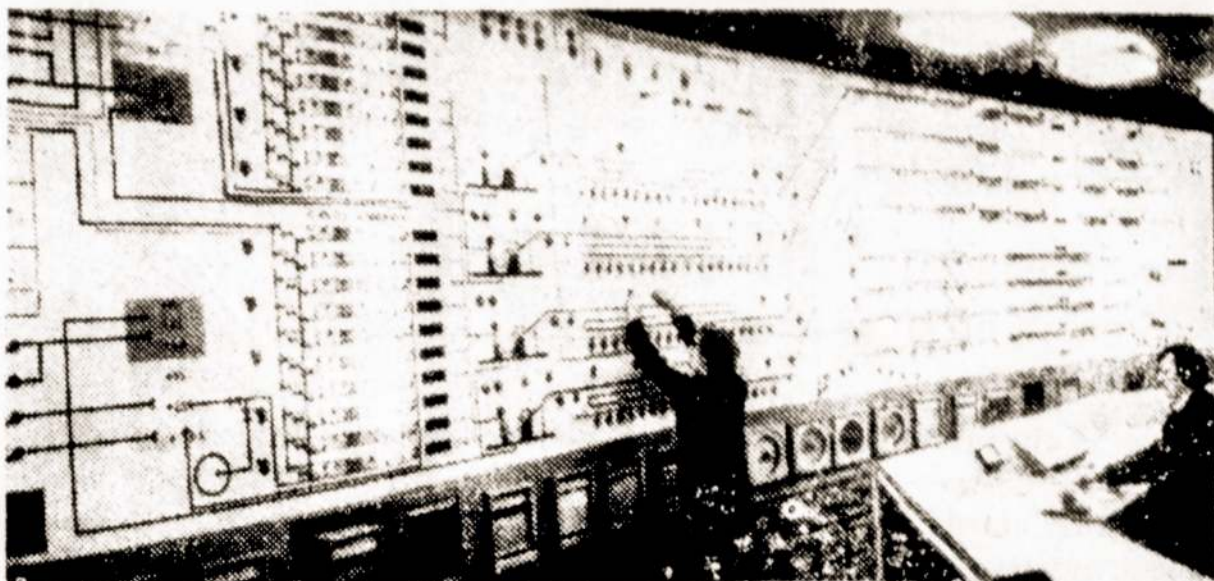
Naujasis viešbutis — sudėtingas sveicingumo kompleksas. Šiuo metu įvairiuose jo aukštuose veikia kavinė, du barai, bistro, nacionalinių patiekalų restoranai. Kiek vėliau bus atidarytas dar vienas restoranas, o atšilus orui — ir vasaros kavinė. Taigi iš viso galėsime vienu

metu prie staliukų pakviesti 1200 miesto svečių ir vilniečių.

Viešbutyje kursuoja greitieji lifantai, atidarytas ryšių skyrius, kirykla, suomiška pirtis, įvairūs kioskai, įrengta konferencijų ir kino salė. Šalia rūmų žemiau gatvės lygio formuojama "požeminė" aikštė. Joje atidarytas kelionių biuras su bilietu kasomis, netrukus atvers duris kulinarijos parduotuvė. Pavasarį iš Užkaukazės į Vilnių atkeliaus subtropikų augalai. Rūmų viduje po stogu visus metus žydės vešlus žiemos sodas.

"Lietuvos" viešbutis — ryškus naujo Vilniaus visuomeninio ir aptarnavimo centro akcentas. Siame centre, kuri taip pat suprojektavo broliai Nasvyčiai, ankstesniais metais iškilo "Turisto" viešbutis, centrine universalinė parduotuvė, buities tarnybos kompleksas, oro laivyno kasų pastatas, kiek toliau — Lietuvos TSR revoliucijos muziejus, atjaunėjusiame viduramžių pastate įsikūrė architektūros paminklų restauratoriai.

S. Vaintraubas

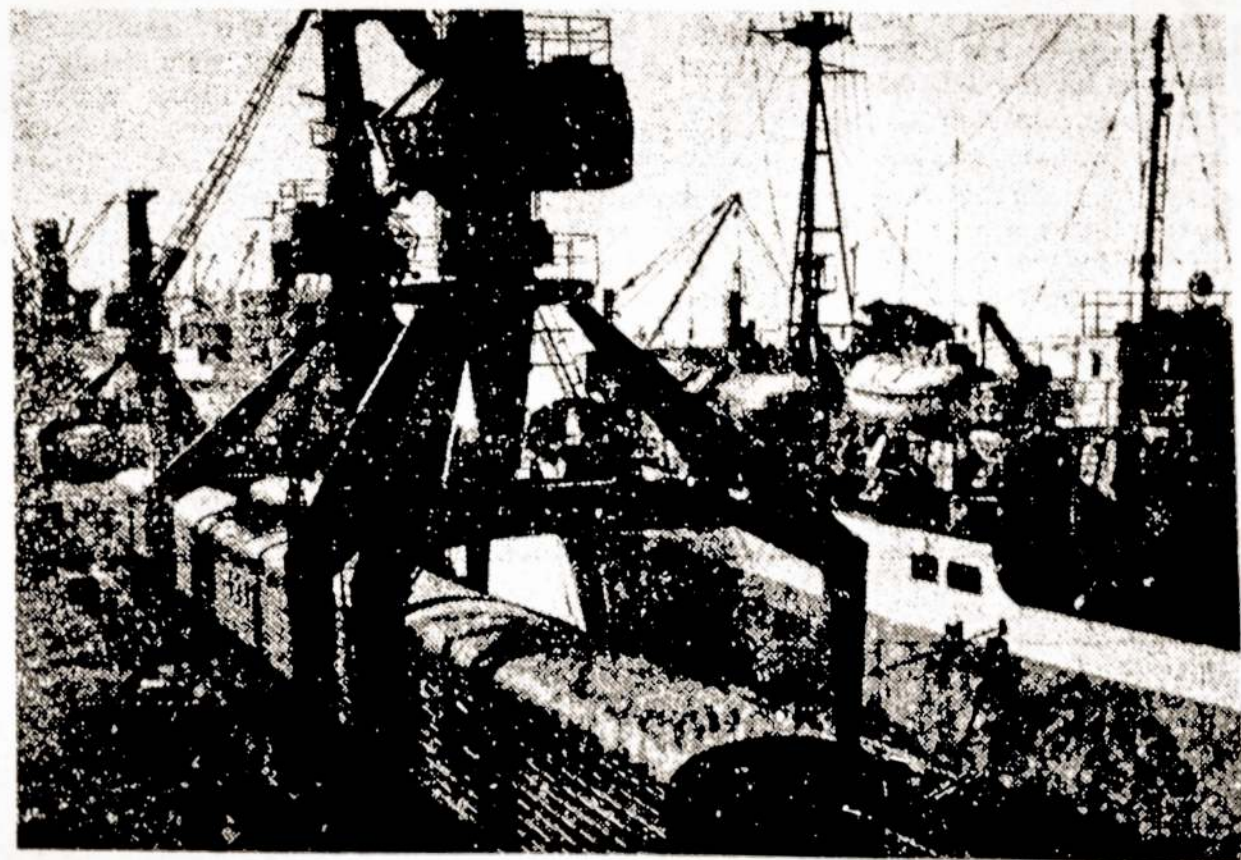

Linmarkas ir jaunas Lietuvoje pakeitė modernūs linų mirkymo kompleksai ir stiebelių perdirbimo cechai. Darbas tapo ir lengvas, ir švarus.

Nuotraukoje: Taip atrodo Panevėžio linų fabriko centrinis valdymo pultas.

A. Sabaliausko nuotrauka

KLAIPĖDOS METAI IR DARBAI

Klaipėda. Žvejybos uostas.

Nuotrauka Ch. Levino

1945 metų sausio 29-osios rytą pietiniame Klaipėdos pakraštyje įsitvirtino tarybiniai kariai. Tirstų dūmų uždanga padėjo kapitono I. Polozkovo vadovaujamam batalionui pereiti ledu sukaustytas Kuršių marias ir užimti nedidelį placdarmą prie Alksnynės vienkiemio. Drąsuoliai didvyriškai gynė savo pozicijas, neteko daug draugų, tačiau ir nerijos nepasitraukė. Kitą dieną 16-osios Lietuviškosios divizijos šaulių didvyriškai gynė savo pozicijas, neteko daug draugų, tačiau iš nerijos nepasitraukė. Kitą dieną 16-osios Lietuviškosios divizijos šaulių pulkas drauge su kitais Vilnis, 1984 balandžio 26

daliniams forsavo marias. Fašistai neįstengė atremti ryžtingo puolimo. Netrukus Tarybinė Armija išvadavo paskutinį respublikos pajūrio lopinėli.

Klaipėdoje fašistai paliko smilkstančias degėsių krūvas. Jie sprogdino beveik visas pramonės įmones, sugriovė daugiau kaip pusę gyvenamųjų namų, išdraskė uostą. Šiandien griuvėsių vietoje stiebiasi nauji kvartalai, gamyklos, žaliuoja jaukūs skvervai. Iš pelenų pakilo naujoji Klaipėda.

Spartūs penkmečių žingsniai, 1945 metais nediduku motorlaiviu "Asturija" uostamiesčio įmonėms,

gyventojams buvo atgabentos kelios tonos cemento ir anglies. Dabar neužšalantis Klaipėdos uosto akvatorijoje plaukios įvairių pasaulio šalių vėliavos, krantinėse išsirikiavo galingi kranai, Lietuvos jūrų laivininkystės įgulos kasmet perveža šimtus tūkstančių tonų krovinį, palaiko prekybos ryšius su 200 pasaulio uostų. Neseniai Kuršių marių pakrantėje sukaltė trečiosios šalys jūrų perkėlos poli. Transportiniai keltai Baltijos vandeniu sujungs Klaipėdos ir Rostoko uostus.

Prieškarinėje Lietuvoje, galima sakyti, nebuvo žvejybos pramonės ir laivyno. Tarybiniais metais Klaipėdoje stoji rikiuotėn žuvies apdorojimo įmonės, pastatytas modernus žvejybos uostas. Tolimiausiose Atlanto, Ramiojo vandenynų platumose žūkluoja uostamiesčio žvejai. Klaipėdoje statomi ir remontuojami žvejybos traleriai. Miesto išvadavimo 39-ųjų metų išvakarėse "Baltijos laivų statykla" nuleido nuo stapelių dar vieną tralerį. "Vilniaus" vardu pavadintu laivu žūklus Murmanskio žvejai.

Priemiesčio laukuose, kur kadaise tūpėjo varganos sodybos, nusidriekė plačios asfalto magistralės. Taikos prospekte džiugina akį šiuolaikiški mikrorajonai, prekybos centrai, šimtmečių apnašos krinta nuo senamiesčio rūbų, kaip perlas žiba Koppalyje unikalus Jūrų muziejus. Garsėja miestas savo mokyimo įstaigomis, skulptorių, dailininkų darbais, spalvingomis jūrų šventėmis. Tai — šiandieninė Klaipėda.

Gediminas Pilaitis

Cechas plečiasi

Seima, netekusi artimojo, gerbia velionio atminimą, tvarko jo kapą. Kauniečiams čia padeda miesto remonto ir statybos valdybos paminklų cecho kolektyvas. Jis gamina teracinius bei akmeninius borteilius, antkapius, paminklus. Ilgą laiką būtiniškai dirbo prastomis sąlygomis, neturėjo įrengimų, todėl buvo nesklaidumų.

Pastaruoju metu reikalai ėmė gerėti, paminklų cechas plečiamas. Jau sumontuotos mašinos, įrengimai granitui apdoroti. Dabar šis cechas pajėgus per mėnesį išpjauti 70 kubinių metrų ir nušlifuoti 400 kvadratinį metrų granito. Tai stambiausias paminklų cechas Baltijoje.

Nemaža granitinių ruošinių gaminama pagal specialius užsakymus. Antai daug jų paklota rekonstruojant Laisvės alėją, Vitražo galeriją, statant IX forto muziejų ir monumentą. Dabar ruošiami gaminiai paminklui Jonavoje, rekonstruojamoms Karių kapinėms ir kitiems visuomeniniams objektams.

Cecho garbės lentą puošia geriausių darbininkų portretai. Tai akmenų pjovėjai Vytautas Nemanis, Pranas Laurinčikas, Alfonsas Grigaravičius, akmenų apdailininkas Romas Stankevičius, raidžių kalėja Stefanija Žukienė.

M. Tamašauskas

Vaikas, kuris teikia laimės savo tėvui ir savo motinai, yra geriausia, ką mūsų akys gali regėti.

S. Lagerloef

Pasidairius po Lietuvos kaimus

— Šiaulių rajone, centrinėje Kalinio kolūkio gyvenvietėje atvėrė duris naujas prekybos centras. Jį už kolūkio lėšas pastatė tarpkolūkinė statybos organizacija. Čia yra kultūrinių buitinių ir maisto prekių parduotuvė, 60 vietų valgykla. Dabar rajone yra 45 visuomeninio maitinimo įmonės, kurios vienu metu gali aptarnauti bemaž 3,300 lankytojų. Šiais metais naujos žemdirbių valgyklos bus įrengtos Nalšiause ir Siuplyuose.

— Molėtų rajone, Balninkų kolūkio gamybiniam centre ūkio statybininkai, vadovaujami darbų vykdytojo Broniaus Kazlausko, montuoja 400 vietų versidę.

— Zarasų rajone, Antalieptės tarpmokyklinis gamybinio mokymo kombinatas įsikūrė buvusio technikumų patalpose. Antalieptės, Antazavės, Dusetų K. Būros ir Salako vidurinių mokyklų vyresniųjų klasių moksleiviai per trejus metus čia įrengtuose kabinetuose ir kombinate laukuose susipažįsta su kaimui reikalingomis specialybėmis. Pasirinkę vieną iš jų, išmoksta valdyti sudėtingą žemės ūkio techniką.

— Šiaulių rajone, "Didžiojo spalio" ir Zadžiuų kolūkiuose pradėti statyti monolitinių namų kvartalai. "Energijos", "Tarybinės žemės" ir

Zarėnų-Latvelių ūkių gyvenvietės šiemet papuoš spalvingi skydiniai gyvenamieji namai. Šiais metais rajono žemdirbiai gaus 225 naujus butus.

— Šalčininkų rajono tarpkolūkinės statybos organizacijos darbininkai pirmųjų dviejų šių metų mėnesių statybos montavimo darbų planą įvykdė 118.1 procento. "Už Tėvyne" kolūkyje ir Dainavos tarybiniam ūkyje jie stato vaikų lopšelių-darželių, gyvenamuosius namus ir valgyklą, pradėjo statyti Butrimonių vidurinę mokyklą, kuri turi atverti duris 1985 metų rugsėjo 1 d.

— Apie duonos gamintojus nuolat galvoja ir jais rūpinasi Anykščių buitinių gyventojų aptarnavimo kombinato darbuotojai. Per metus žemdirbiams suteikia paslaugų maždaug už 300 tūkstančių rublių.

— Ramygaloje (Panevėžio rajonas) per šimtą žemdirbių mokėsi traktorininkų specialybės. Dar šešiasdešimt mechanizatorių, kurie talkins per vasaros darbymečius, paruošti trijų mėnesių kursuose. Per trisdešimt mechanizatorių Troškūnų ir Nukiškio kaimo profesinės technikos mokyklos paruošė valdyti galinguosius traktorius.

Paruošė S. J.

AS I SEE IT

NELLIE DE SCHAAF

THE SKY IS FALLING!

News commentators and the Pentagon are all agog that the Soviet Union should be holding its war maneuvers in the Atlantic, whereas America has been holding the most imposing maneuvers in the Mid-East, Central America and in Korea. Also, the American maneuvers are held frequently despite the objections of the countries being threatened, as El Salvador, Lebanon, Grenada, Iran, Nicaragua, Cuba, No. Korea.

The Soviet was maneuvers should surprise no one in view of the mining of international waters, which damaged a Soviet oil tanker and injured five sailors. It is an act of war to mine a harbor in international waters, yet CIA-financed counter-revolutionary fascists mined the Nicaraguan ports to impose a blockade against Nicaragua.

This was the THIRD international vessel in three weeks to be hit by the mines in Nicaraguan harbors. A Panamanian ship also suffered damage and injuries to five seamen. A Dutch dredging vessel, and several fishing boats were also hit by mines prior to the explosion that damaged the Soviet tanker.

Soviet Foreign Minister Andrei Gromyko personally delivered a note of protest to the U. S. government, which was rejected by U. S. officials in Washington, making it clear that the provocations will continue.

In Nicaragua, the Nicaraguan Trade Union Coordinating Committee, which represents more than 200,000 of the country's workers, has issued a call for an International Meeting of Peace, to be held there April 24 to 27. It extended an invitation to unions around the world, including the U. S. unions in the AFL-CIO.

***

8

GRENADA'S SECOND THOUGHTS

No longer are Americans being regarded as "liberators" even by many who had formerly cheered the arriving U. S. Marines.

Thousands are once again jobless, whereas unemployment, begging and prostitution and virtually disappeared under the Maurice Bishop government. Unused land, which had been distributed to the landless, is once again being returned to former landowners. Free education, one of the most important gains of the revolution, is threatened because of an alleged empty treasury.

To quiet the "discontented", the U. S. officials have agreed to deposit \$17 million in the Grenada Bank of Commerce — \$9 million has already been sent to finance the U. S. supported government, and this is only the BEGINNING.

We may rest assured that if Reagan is re-elected that more drastic cuts will be the order of the day, threatening our Social Security, Medicare, Unemployment Compensation, Food stamps, aid for the handicapped, the aged, veterans' hospitals, etc. WE MUST MAKE SURE THAT REAGAN IS NOT GIVEN FOUR MORE YEARS TO "FINNISH HIS UNFINNISHED BUSINESS."

***

THE LOS ANGELES OLYMPICS

The Los Angeles Olympics of 1984 have been receiving extensive publicity, but, according to the Daily World, some disturbing factors are not receiving the publicity they deserve.

It is common knowledge by now that the advance man, who was to prepare for the arrival, housing, for all incoming athletes from the Soviet Union, was prevented from coming to the United States by our State Dept. on the very day he was due in Los Angeles!

We have now learned also, that

as of Feb. 23rd, Soviet citizens planning to attend the games cannot fly into Los Angeles, but must fly to San Francisco and travel south by land! This can be compared to visitors to the Moscow 1980 Olympics from England, France, or the Federal Republic of Germany, being told they must land in Leningrad, and take the train to Moscow. Small wonder the Soviet Union was not impressed by Pres. Reagan's "conciliatory message" upon the death of Yuri Andropov (President of the Soviet Union). They had reiterated that they would judge America by its DEEDS — not its rhetoric. How right they were!

In addition to the above obstacles, Soviet news reporters, or workers at the United Nations, the Soviet Embassy or Consulates, will not be able to witness 13 of 23 competitions because the events taking place are "off limits" to them. This includes cycling, basketball, handball, volley ball, wrestling, gymnastics and rowing.

Also, people traveling with the teams from the German Democratic Republic are being made to fill out questionnaires demanding to know their POLITICAL AFFILIATIONS! This is restoring McCarthyism with a vengeance!

Were this same rule to be applied to all athletes of competing Socialist countries, only representatives will surely be very much in doubt.

****

JANE FONDA UNDAUNTED

Jane Fonda, popular and famous movie actress, Peace activist, and current designer of a new line of exercise clothing, came to Chicago to exhibit her fashions. A smattering of pickets, denouncing her role in opposing the war in Vietnam were on hand, but according to Fonda, sales were spectacular and MAY EVEN HAVE BEEN HELPED BY THE war hawk element!

Cuban exiles, who comprise a sizable proportion of the Miami population, also were the cause of the cancellation of her appearance at a Burdine's store in Miami. (These are the remnants of Batista's thugs, who terrorized the Cuban population prior to the Cuban revolution.) Miami is now the home of a MILLION Cuban exiles, and the residents of Miami are beginning to realize why they could not remain in Cuba. Terror is NOT tolerated in today's Socialist Cuba.

****

CHANGING FACES OF CHANNEL 7

TV viewers become accustomed to familiar faces on particular channels. Of late, however, there have been few familiar faces because of the revolving door tactics of the owners of most of the major channels.

Channel 7 TV-viewers were baffled, when suddenly, all the popular commentators — Jack Jones, Reanetta Hunt, Vivian Rosenberg, Diane Lawson, Jon Steinberg and Bill Nugent — sportscaster Al Lerner — weatherman Dave Eiser, disappeared and, without any explanation whatsoever, were replaced by new faces.

Johan Oxman, dismissed in January, had been manager of Channel 7's suburban News bureau in Rosemont, and previous to that, business manager for News and

assistant to the News editor. He was also a newswriter at WBBM-TV Channel 2, and WMAQ-TV Channel 5. He was fired after working 16½ years in Channel 7's News department because he is JEWISH — and 60 years of age.

Oxman's attorney, Gilbert Feldman, is seeking permission from the Equal Employment Opportunity Commission to file a class action lawsuit in U. S. District Court on behalf of Oxman, and all other Channel 7 employees who were FIRED because of race, religion or age. BOYCOTT CHANNEL 7!

**

ITALIANS LEAVE LEBANON

As the last of the 1,400 Italian military force left for home, they turned over control of their HOSPITAL and several PALESTINIAN REFUGEE CAMPS to the patriotic forces.

***

TIME FOR A CHANGE

At election time, when voting for any candidate, it is customary to "bone up" on his qualifications. Strangely, one of the very important offices — that of judgeships — seems to work according to the Lottery system. One never knows what number, or judge, one will draw, as about 20 names confront the average voter on election day. A recent case in California, however, may result in a change.

Child welfare activists and lawyers were incensed to learn that a judge had placed a 12 year old girl in solitary for EIGHT DAYS, with only a toilet, light bulb, bed and radio, for refusing to testify against her stepfather who had sexually abused her.

Visits from her mother were not permitted, and even the court-appointed lawyer could not talk to her in private.

When it became obvious that the girl would not testify against her stepfather, the charges were dropped and he walked out a free man. The girl's grandfather was bitter that such treatment should have been accorded the VICTIM — not the accused.

****

THE "FREE" ELECTIONS OF EL SALVADOR

The large voter turnout in El Salvador's recent election was greeted by cheers and hurrahs in Washington, but there was little cause for celebration in that country torn by civil strife. When Somoza — who was supported by the U. S. — was dictator of El Salvador, no elections were held for over FORTY YEARS. Now, however, that the Sandanista's — (the liberation forces) — seem to be gaining, preparations for an election became frenzied even though an election had been held in 1982. The election was to prove not to the people of El Salvador but the people of America that the "victim" population really wanted us there, and that we were pursuing Democratic ends.

That no one anticipated a "free" election was demonstrated by the millions of dollars the U. S. government had poured into the elections, plus the 4,200 ground troops and the four ship H. S. naval fleet which patrolled off the coast of El Salvador — supposedly to protect the people from the "terrorists" — (the liberation forces) — but actually to assure the election of "OUR" good guy.

Nukelta į 9 p. sl.
Vilnius, 1984 balandžio 26

Atkelta iš 8 pusl.

The TV cameras showed endless lines of people waiting for the "privilege" of voting. However, there was no hope or joy reflected on their faces — only resignation and terror. Many people waited for four hours and longer to vote. Chaos reigned, as people dashed from one polling place to another, because the locations had not been posted. Others found their polling places had insufficient ballots. Children remained unfed as mothers feared being hunted down for not having voted. Cattle trucks overflowing with potential voters vied for the road with civilians, on foot, racing for the polling places.

Voting was required by law, and the head of the army announced in the San Salvador newspapers that non-voting was treasonable, and punishable by death. All these facts were omitted by the U. S. mass media, which "prints everything fit to print."

For the naive individuals who thought that voters in El Salvador could have cast blank ballots, or defaced their ballots somehow, this would have been foolhardy as the outcome of the elections was already known. For several years preceding the election, the security forces had been murdering civilians suspected of being "unfriendly" to the dictator at the rate of 800 PER MONTH!

The electoral procedures, too, assured that those failing to vote could be identified by security forces, as voters had numbered ballots corresponding to numbers registered for the voters at the voting stations. If this were not enough, TRANSPARENT VOTING BOXES were used in the election.

It is evident to the world — (even though not to the Administration) — that neither Peace, Democracy, human rights nor reforms made any advance. Only the "quieting" of U. S. public and Congress was accomplished — temporarily.

****

THE ILLINOIS EYE BANK

March was designated as "Eye Bank Month" in Illinois, and 93 eye banks across the country made a concerted effort to communicate the importance and need for eye tissue for corneal transplants. Since its founding in 1947, the Illinois Eye Bank has helped restore the vision of more than 6,000 men, women and children in Illinois through corneal transplants. 488 transplants were performed in Illinois in 1983, but there is never enough donor tissue.

Anyone over 18 can donate their eyes, and no one is ever too old to donate. Prior eye examinations are not necessary, and even those with poor vision have usable eyes. Eyes that have been operated on for cataracts are also valuable to the Eye Bank. Potential donors should secure a Donor Card from the Illinois Society for Prevention of Blindness, 53 West Jackson Blvd., Chicago, Ill. 60604.

AN APPEAL TO OUR SUBSCRIBERS

Now that the subscription drive is over, the office is once again mailing out renewal notices to all those who did not renew during the drive.

Vilnis, 1984 balandžio 26

We have many hundreds of readers in the United States, and many of the subscriptions for readers in nursing homes, hospitals, etc. are not paid for by the readers, but by sons, daughters or other relatives.

As for subscriptions as gifts to friends, some of our readers advise us to send the renewal notices to them rather than the recipient of "Vilnis," while others subscribe for friends for one year only, and feel that the reader should renew himself if he finds the "Vilnis" interesting.

We always make an effort to carry out the wishes of the subscriber, but we cannot know whether you wish to continue paying after the first year or not. If you will let us know at the time of the subscription, we will notate our records accordingly, so as to avoid any misunderstanding or hard feelings.

We thank you for your cooperation, and hope that our attempts to make the paper as informative and interesting as possible meet with your approval. **Nellie De Schaaf**

LAIŠKAI

PALO ALTO, CA.

Dear Nellie,

Thank you for the beautiful birthday card to my mother, and for remembering all of us.

Fran and I took my mother out to lunch at her favorite restaurant on her birthday. We stopped to see Mrs. Anna Davis, in Sunnysvale, who is still living in her own home, alone. Is 94 and a contributor to Vilnis. Mrs. Davis is spry and is looking good.

Mother also received a lovely card from Mrs. Yundul in Fla., who is living there with her daughter. Mrs. Yundul used to live in Cicero and was a member of the women's clubs there.

There was also a lovely letter from Nellie (Urbonas) Riemer from Delavan, Wis. Nellie's mother and father were very old friends of my mother's. Nellie and my sister used to play together, but everyone lost touch. However, Nellie read your article about my mother in Vilnis and wrote to us. It was a nice reunion to hear from old friends.

My sister Fran — (Laurence) — recently returned from San Miguel de Allende, Mexico, where she was studying writing and painting. It's a good way to help forget your pain (from losing one's husband.) She's doing very well.

I had my three month check up with the doctor. He told me I was doing very well. The area around my new "pig" valve has healed, and I should increase my exercising. I did not need a coronary by-pass. I had open heart surgery to replace a valve in my heart, and my lungs were filling up with fluid. I can now exercise without getting out of breath, but due to my inactivity and weight loss I do not have the strength.

Hope you and your husband are well. We're still hanging in there. Best wishes.

Eleanor Claras —
Mrs. A. Staskus' daughter

***

MOUNTAIN HOME, ARK.

Dear Nellie,

Enclosed is a check for \$35.00. \$10.00 is for the renewal of the paper — due April 1 — and the

\$25.00 is a donation.

Give our regards to all the hard working staff. We wish them all well.

Della Kent

***

McLEAN, VA.

Gerbiami Vilniečiai — Aš prišiuočiu jums \$20, \$10 už atnaujinimą "Vilnis" metams, o \$10 tai bus taipgi "Vilniai" auka.

Aš džiaugiuosi, kad "Vilnis" danar ateina greit. Jūs išsiunčiat ketvirtadienį, o aš gaunu pirmadienį. Ne taip, kaip pirmiau, kai reikėjo laukti kelias savaites.

Draugiškai — **Frank Mankousky**

***

PHILADELPHIA, PA.

Brangioji Nellie,

Dėkui jums už užuojautos kortą ir nuoširdžius linkėjimus. Jūs mane atsimentat nuo pirmosios mūsų pažinties — prieš antinacinę konferenciją — 1966 m. Chicagoje. Tai jau didokas metų krūvis praėjo.

Aš apie save neturiu jums nieko gero pasakyti. Esu našlaitis. Gyvenu vienas ir neturiu j ką prašnekti. Į šaltą mūrinę sieną nešnekėsi. Mano gyvenimo draugė mane paliko šiu metu sausio 21 dieną.

Ta vakarą ji, sėdėdama ant sofos, mane šaukė kad atečiau pas ją pasišnekėt. Laikydama mano ranką, ji sako, "Aš jaučiuosi blogai, ir jau keliausiu į amžinastę. Jos ranka pora kartų truktelėjo, ir jinai lėtai atsilošė ant sofos. Už poros minučių rankos atšalo kaip ledas. Aš baisiai persigandau. Telefonu pašaukiau mano dukrą, kuri gyvena tolokai už miesto. Kažin kas pašaukė policiją. Laidotuvių direktorius išsivežė lavoną.

Linkiu jums ir jįs gyvenimo draugui Louis, sveikatos ir sėkmės. Prišiuočiu nors \$10 "Vilnis" prenumeratui.

Draugiškai **J. Kazlauskas**

(Mums labai gaila drg. Kazlausko. Linkiu geros sveikatos — nds.)

St. Petersburg, Fla.

Vasario 25 d. kuopos renginys. Po skatų pietų programą atliko dar neišskridę namo Cikagos Lakšutės Anna Krisiken, Jonas Feiza. Jiems pagalbą atėjo svečias iš Mass. solistas Al Daupša, o akompanavo ir vadovavo Valerija Urbikienė. Vėliau dainavo Dainos Mylėtojų choras. Mes svečius priimame širdingai. Dainininką paprašom padainuoti, kalbėtojas pasako kalbą. Tai pajavairina renginį. Širdingai jiems ačiū. Buvo malonu matyt grupę Philadelphiačių Lyros choro narių, nors choro jau nėra apie 40 metų bet dar yra keletas likusių chorisčių. Senoji karta visa išmirė. Philadelphia buvo veikli kolonija. Ten gime laikraštis "Kova". Sioje grupėje buvo Rožė Merkiūtė su vyru J. Behmer, F. Gidvilūte-Pomrink, Aldona ir Jonas Kutrai, Olga Kalauskaitė-Ufier, Olga su vyru Zalimas. Pasiklausė mūsų choro ir lietuviškų dainų, pridėjo kitas yk ir jie padainuot, kai atvažiuos. Nors antros kartos jaunuoliai, bet visi jau pensijos amžiaus.

Kovo 3 d. įvyko klubo susirinkimas ir pietūs. Klubo reikalai gerai tvarkosi. Valys Bunkus pranešė, kad į klubą gavo 3 naujus narius, kad sugedo šaldytuvus, nebeužsimoka taisyt seną, nes jau daug taisyta. Meninė programa atliko vietinis choras.

Kanadietė Valerija Masiene kas žiemą atvažiuoja į St. Petersburgą ir apsigyvena pas savo pažįstamą Mortą Balčiūniene. Balčiūniene

gyventojai visi susidėjo ir kovo 1 dieną surengė Valerijai Masienei gimtadienio puotą. Masienei suėjo 96 metai. Tai nepaprastai energinga moteris. Linkime Valerijai geros sveikatos ir energijos.

Staiga susirgo Monika Raskauskienė, greita pagalba išgelbėjo iš pavojaus. Sveiksta namuose. Sveikta būdama, Monika daug darbo ir energijos įdėjo į mūsų Klubą, per 13 metų buvo vyriausia šeimininkė ir choro narė.

Kovo 10 d. įvyko A.L.D. susirinkimas ir pietūs. Atžymėta Tarptautinė Moters diena. Pirmininkavo B. Vaitkienė, kalbą pasakė viešnia iš Cikagos J. Urmonienė, dainų programą atliko St. Kuzmickas solo ir Dainos Mylėtojų choras. Į kuopą istojo 2 nauji nariai.

Galų gale Joną Smalenską palaidojom. Smalenskas mirė sausio 4, palaidotas kovo 26 d. Nebuvo nurodyta, kas jį turi laidoti. Atsisveikinimo kalbą pasakė B. Vaitkienė. "Ko liūdi birželi" sudainavo St. Kuzmickas. Taip užsibaigė Jono Smalensko gyvenimas.

Renginiai įvyksta kas šeštadienis, 314 So. 15th Ave., So. Klubo susirinkimas kiekvieno mėnesio pirmą šeštadienį. A.L.D. 45 kuopos kas antrą šeštadienį. Pasimatysim Klube.

J. Andriulienė

***

Kuopos parengimas

Kovo 24 dieną įvyko LLD 45 kuopos parengimas. Diena buvo labai graži, šilta. Į parengimą atsilankė daug ir turistų. Pavalgius skanių pietų, žinių pranešėja Aldona Aleknieienė pranešė, kad turim svečių: Agnes Janušienė iš Smithtown, N. Y., Irena ir Jonas Katinas iš Fort Mayers, Fla., Angela ir Juozas Poškai iš Chicago, Ill., Mary ir Paul Stankus iš St. Beach, Fla., Vytas Agylis iš Detroit, Mich., Irin Martin ir Stela Strong iš Chicago, Ill.

Pirm. S. Kuzmickas pranešė, kad turėsime mažą programą. Publikos prašomas S. Kuzmickas padainavo dvi dainas: "O laukiau laukiau" ir "Neskusk, drauguži, sau barzdos". Publikai labai patiko. Paskui pakvietė čekagietę Stelą Strong tarti keletą žodžių. Stela pasveikino floridiečius ir buvo labai patenkinta mūsų klubu, nes, girdi, čia žmonės labai draugiški ir meilūs. Pirm choro dainavimo S. Kuzmickas pranešė, kad turim net keturius Happy Birthday celebrantus: Joną Gresh, Bronis Vaitkus, Valj Bunkų ir Margie Alexander. Choras drauge su publika jiems padainavo "Ilgiausių metų".

Choras gyvuoja gerai

Jonas Gresh gavo Helen Baranauskienės laišką iš Fairfield, Conn. Kai prieš kelerius metus Baranauskienė lankėsi pas mus, jai labai patiko mūsų choras, apgailestavo, kad negali persikelti gyventi pas mus. Jono Gresh broliui ir labai patiko choras ir parėmė chora stambia suma. Didelis jam ačiū.

Choristai į repeticijas atsilanko visi kiekvieną penktadienį punktualiai. Mokinamės naujų dainų. Laimingi esame, kad turime gerą mokytoją Eleną Janulytę. Ji mokina ne tik chorą, o ir solistus.

Ligoniai

Larry Strak vis dar serga. Pranas Bunkus jau pasveiko ir grįžo prie darbo. Walter Dūda taip pat pasveiko ir jau grįžo į chorą. Dar vis sunkiai serga Emilija Drobieinė, Vera Ziuris nesveikuoja. Sunkiai

Nukelta 10 pusl.

Atkelta iš 9 pusl.

serga Helen Sarkiūnienės sūnus Richard Janulis. Jis randasi Veterans Administration ligoninėje, University-Woodland Ave., W. Philadelphia, Pa. Gražu būtų, kad choristai jam pasiūstumėm po atvirutę.

Palaidojom Joną Smalenską

Kovo 26 dieną, 10 valandą ryto susirinkom būrelis draugų paskutinį kartą atsisveikinti su velioniu Jonu Smalensku. S. Kuzmickas pasakė keletą žodžių, apgailestaudamas, kad susirinkom mažas būrelis žmonių ir velionio prašymu, kai dar buvo gyvas, sudainavo jo mylimą dainą "Ko liūdi berželi".

Atsisveikinimo kalbą pasakė Bronė Vaitkienė, kurioje tarp kitko pažymėjo, kad St. Petersburgo piliečių Klubu narį Joną Smalenską, gruodžio 29 d. ištiko paralyžius, buvo iškviesta greitoji pagalba ir skubiai nuvežtas į ligoninę, bet sąmonės nebeatgavo ir sausio 4 dieną mirė. Nesurandant testamentą, jo lavonas daugiau kaip 11 savaičių buvo laikomas šaldytuve ir teismo leidimu laidojamas šiandien į Memorial Park kapines. Baigus atsisveikinimo kalbą Bronė Vaitkienė pasakė kanadiečio Jono Suto parašytą eilėraštį "Vis prisiminsim Tave".

Jonas Smalenskas gimė 1888 metų lapkričio 23 d. Pėdiškių kaime, Lazdijų rajone, vidutiniškų ūkininkų šeimoje. Pažangias idėjas Jonas Smalenskas įsisavino tebeaugdamas Lietuvoje, o atvykęs 1910 metais į šią šalį, Baltimorėn, MD,

Atviras laiškas "Vilnies" redakcijai

Gerb. draugai:

Nors dar turiu imti vaistus ir bile ko negaliu valgyti, bet vis tiek anądien nuėjau į miestavą pensininkų klubą. Per visą žiemą nebuvau buvęs, norėjosi susitikti su kai kuriais pažįstamais, ypač su žilagalviu lietuviu rokiškėnu, kurį turėjau galvoje užverbuoti į "Vilnies" skaitytojų gretas.

Kai nuėjau, kaip ir visuomet, pensininkai susėdę prie staliukų koziravo, buvo taip įsigilinę į lošimą kortomis, tarsi niekas jiems daugiau nerūpėjo ir neįjautė kas dedasi aplink juos salėje.

Prie paskutinio salės pasienyje staliuko sėdėjo mano žilagalvis lietuvis rokiškėnas ir dar keli, man nepažįstami.

Rokiškėnas, pamatęs, jog įėjau salėn, pamojo ranka prieiti prie jų. O jie taip buvo įsikarščiavę ginče, kad čia gimes ir pasenęs Pyteris, netgi duodamas man ranką pasisveikinti beveik šaukte šaukė ir kumščiu mušė į stalą:

— Amerikos demokratija yra amžina ir ji bus tol, kol pasaulyje bus žmonių.

— O kol pasaulyje bus žmonių — rokiškėnas jį provokavo tokiu klausimu.

— Tol, kol pasaulyje bus beždžionių — "filosofas" įsiterpė į ginčą, — nes žmonės išsivysto iš beždžionių.

— Teisinga, — rokiškėnas tarė.

Pyteris nutilo, piktomis akimis pažvelgė į rokiškėną ir kažką sumurmėjo "autoritetu". Jie žinojo, kad skaitau laikraščius, knygas, kai kurie pašiepdami net pravardžiuodavo mane "apsištietėliu".

— Na, o ką "apsištietėlis" sakyti, ar Amerikos demokratija yra amžina? — vienas jų paklausė manęs.

— Man šis klausimas neįkanda-

pelnydamas darbu duoną dar giliau ėmė suprasti klasių kovos reikšmę darbo žmogui.

Baltimorėje trumpai pagyvenęs, persikėlė į tirštai lietuvių apgyventą anglies kasyklų miestą Shenandoah, Pa. Čia J. Smalenskas, susipažinęs su lietuviiais socialistais, greit įsijungė į pažangų lietuvių judėjimą. Negalėdamas pakęsti anglies kasyklose darbo sąlygų, įsigijo nedidelę maisto produktų krautuvėlę. Šiuo bizniu jis vertėsi ir vėliau gyvendamas Detroit, Mich., ir grįžęs į Baltimorę.

Sulaukęs 65 metų Jonas Smalenskas išėjęs į pensiją, atvyko į Miami, Fl. Čia aktyviai reikėsi LLD 75-toji kuopoj, Aido choro veikloje. Stipriai finansiniai parėmė, kai miemiečiai pirko savo Lietuvių Socialiniam klubui namą. Įsigijus miemiečiam namą, Jonas Klubu veikloje ėjo atsakingas pareigas. Kai Miames Lietuvių Socialinis Klubas likvidavosi, Jonas Smalenskas atsikėlė į St. Petersburgą, tuoj įstojo į Piliečių klubą ir aktyviai lankė jo parengimus bei suėjimus.

Į Tarybų Lietuvą kaip turistas Jonas Smalenskas vykdavo dažnai. Sugrįžęs iš viešnagės savo senajoje tėvynėje, džiaugdavosi nauju žmonių gyvenimu Lietuvoje, visapusiškai Lietuvos darbo liaudies laimėjimais kelyje į socializmą.

Jonas Smalenskas buvo populiarus Amerikos lietuvių tarpe. Ilgai jį atsimins ne tik floridiečiai lietuviai, o ir daug pažangių Amerikos lietuvių, kurioje jie kolonijoje begyventų. S. K.

mas, — pasakiau ir prie jų atsisdau.

— Jam dabar galvoje, kuris politikierius laimės prezidento rinkimus, — kažkuris tarė.

Susėdusių prie staliuko, šnekta nukrypo apie rinkimus. Pyteris, kaip Amerikoje gimes ir Amerikos demokratijos šalininkas, porino, kad rinkimus laimės tas kandidatas, už kurį žmonės balsuos.

— O už kurį balsuos? — rokiškėnas vėl lyg provokavo Pyterį.

— Kuris jiems patiks, — Pyteris atšovė rokiškėnui.

— Šventa teisybė, — "filosofas" prabilo, — žmonės balsuoja už tą kandidatą, kuris žmonėms šneka taip, kaip žmonėms patinka, o ką galvoja daryti, kai bus išrinktas, mažai kas paiso.

Norėjau ir aš pasakyti, kad "filosofas" sako "šventą teisybę", bet susilaukiau. Buvo įdomu, kas iš šių diskusijų išeis.

— Ne, brolyčiai, — žilagalvis rokiškėnas ėmė balsą, — laimės tas kandidatas, kuris linkęs tarnauti stirpesnių korporacijų interesams, nes Amerikos demokratija nėra žmonių demokratija, — rokiškėnas kalbėjo tarsi duodamas mums paskaitą. — Amerikos demokratija yra buržuazinė demokratija, valdančiosios klasės demokratija.

— Šventa teisybė, — "filosofas" vėl prabilo, — Amerikos demokratija valdo finansiniai interesai, rinkimuose šneka pinigai, o ne rinkėjų balsai.

— Tamstos esate komunistuojantys žmonės, — pašoko Pyteris, — ar ne žmonės išrinko Rooseveltą, ar ne jis davė mums Social Security! . . .

Na, ir prasidėjo ginčai, kaip atsirado ir kodėl atsirado Social Security pensijos, kaip ir kodėl

IDOMUS POKALBIS

Sutikau iš Floridos grįžusią drg. Juliją Urmonienę ir sužinojau, kad jos dukra Virginia Wrobel buvo išvykusi į Washington, D. C., darbo reikalais. Ji ten išvyko balandžio 3 d., o grįžo bal. 8 d. Tai Julijai teko pašeimininkauti dukros namuose, nes balandžio 5 d. atvyko anukė Sandra Wrobel iš Goldon, Colorado. Sandra yra baigusi universitetą ir įsigijusi chemijos inžinierės diplomą. Ji čia atvyko darbo reikalais. Dalyvavo chemijos inžinierių suvažiavime, kuris užsitęsė iki bal. 9 dienos.

Dukrai teko tik vieną dieną pasisvečiuoti su motina grįžusia iš Washington, D. C.

Smagu buvo išklausti jos pasakojimą, kaip naudingai dirba šalies labai jos atžalynas. Vilnietė

PASIKALBĖJUS SU E. DROBIENE

Kovo 26 d. drg. Emilija Drobienė paskambino telefonu iš St. Petersburg, Fla., ir pasiteiravo apie Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos veiklą ir aplamai kas veikiama Čikagos pažangių lietuvių šeimoje. Ji priminė, kad pasiuntusi kultūrietėms \$15, bet kol kas kultūrietės tos dovanos dar negavome.

Užklausus, kaip ji jaučiasi, sakė buvusi ligoninėje. Gydytojai sakė, kad turėjusi plaučių uždegimą, bet jau susveikusi ir grįžusi į namus. Apgailestavo, kad drg. Vincas Kirvela grįžęs į Detroitą, nes jis pas ją buvo apsisostęs, tai kai ji grįžo iš ligoninės, jis ją slaugė.

Malonu buvo su ja pasikalbėti. Linkiu visiškai sutvirtėti ir daugiau nesirgti. Vilnietė

atsirado Medicare, kaip ir kodėl atsirado nedarbo kompensacijos bei kitos socialinės programos.

— Brolyčiai, niekas iš mielaširdingumo to visko nedavė, — rokiškėnas ėmė dar karščiau kalbėti, — žmonės, darbininkai visa tai turėjo iškovoti, neatsimenate milžiniškų demonstracijų per depresiją, neatsimenate streikų? Ne vienas ir mes streikavome už didesnes algas, už geresnį gyvenimą. Jeigu nebūtumėm kovoje, Rooseveltas nieko nebūtų davęs. — Rokiškėnas tarsi nuo statinės agitatorius kalbėjo į mus.

Aš stebėjau, kad jis toks supratlyvas žmogus. Vos valdžiausi save, kodėl jam nedrįsdavau pasiūlyti užsiprenumeruoti "Vilnį". O tuo tarpu ginčas dėl Social Security pensijų, dėl Medicare, dėl nedarbo kompensacijų ir kitokių socialinių programų ėjo karštyn. Ir kuo visa tai būtų pasibaigę, vilkai žino. Visi ėmė balsą, vienas kitam norėjo užbėgti už akių su savo nuomonėmis, logika, kol pagaliau Pyteris atsistojo ir supykęs rėžė kumščiu į stalą:

— Jūs visi esate grinoriai nė velnio nežinote, — apsisuko ir nuėjo nuo mūsų tolyn.

— Paprastai, Amerikoje gimę lietuviukai yra protingi, — rokiškėnas ramiai ėmė kalbėti, — bet jis nabagas katalikinis, jį tik karsto lenta išmokys.

Salėje pensininkų mažėjo. Baigę koziruoti kėlėsi nuo staliukų ir skirstėsi į namus. Mes taip pat pakilom eiti.

Prisitaikiau išeiti iš salės su rokiškėnu, kad gatvėje daugiau su juo išsišnekėjus, na, ir pasiūlius jam užsiprenumeruoti "Vilnį".

Skaitytojas

Du metai be Kazimiero Danylos

Kazimieras Danyla-Mykolas Bilūnas

Balandžio 11 d. sukako 2 metai, kaip mirtis atskyrė iš gyvųjų tarpo ilgametį Čikagos gyventoją, pažangių organizacijų narį Kazimierą Danylą. Velionis daug metų gyveno Roselando kolonijoje ir ten veikė visose pažangiose organizacijose, o ypatingai Roselando Aido chore ir buvo jo ilgų metų korespondentas. Velionis ne tik žinutes pateikdavo iš organizacijų veiklos, bet nemažai yra parašęs eilėraščių ir šiaip straipsnelių.

Išvažinęs lietuviams iš Roselando kolonijos, ją apleido ir Danyla. Jis persikėlė gyventi pas savo artimą giminaitį Zigmą ir Vivian Baltušius Floridoje, kur po kiek laiko ir mirė.

"Vilnies" skaitytojai dažnai pasigenda jo raštų.

Velionis palaidotas Lietuvių Tautinėse kapinėse. Aplankykite jį kapų ir prisiminkime jo gražius darbus. Vilnietė

Dėkoju atjautusiems mane laike ligos

Netikėtos skaudžios širdies ligos ištiktas ir pergryvenęs rimtą širdies operaciją, pradėdau atgauti jėgas ir jau grįžęs į namus sveikstu savo mylimos žmonos Estelle saugomas.

Prašau priimti mano nuoširdžią padėką, kurie mane lankėte ligoninėje asmeniškai ir prisiusdami raminančius užuojautos laiškučius, taipgi už įteiktas dovanėles. Tas jūsų nuoširdus ir gilus atjautimas man teikė didelį malonumą ir skatina mane dėti visas jėgas ir pastangas nugalėti tą nelemtą ligą.

Jūsų gilus atjautimas manęs nebus mano pamirštas iki manoji širdis plaks. O laikraščiu "Vilnis" įteikiu paramos \$5.

Vincas Bogden

EVA SANKUS GRĮŽO IŠ LIGONINĖS

Prieš tūlą laiką pradėjo nesijausti drg. Eva Sankus. Jos dukra ir sūnus patarė jai vykti į ligoninę, kad nustačius nesijautimo priežastį. Kovo 25 d. išvyko į ligoninę, kur buvo patikrinta sveikata ir priežastis nesijautimo. Kovo 31 d. ji grįžo iš ligoninės gerai nusiteikus ir sužinojusi nesijautimo priežastį.

Gydytojai jai patarė mažiau dirbti ir rūpintis namų priežiūra.

Smagu, kad mūsų veikloji Eva sutvirtėjo sveikatoje. Ji eina svarbias pareigas organizacijose; Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos išdininkė, LDS 2-tos apskr. komit. išdininkė ir dažnai matome dirbant laike parengimų.

Linkiu mielai Evai visiško sutvirtėjimo ir daugiau nesirgti.

Isabelle Peters

— Ryšium su studentų didėjančiu protestu Henry Kissingeris atsisakė duoti paskaitą Pietų Floridos universitete, nežiūrint kad už ją būtų gavęs 20 tūkstančių dolerių.

Vilnis. 1984 balandžio 26

Kvietimas į "Vilnies" dalininkų suvažiavimą

"Vilnies" bendrovės direktorių tarybos, administracijos ir redakcijos tarimu, šaukiamas šių metų dalininkų suvažiavimas gegužės 20". "Vilnies" salėje, 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Suvažiavimo pradžia 10 val. ryto. Po suvažiavimo bus banketas. Kviečiame visus dalininkus ir turinčius šėrus organizacijas išrinkti delegatus ir dalyvauti suvažiavime. Šis suvažiavimas itin svarbus, nes turėsime aptarti laikraščio tolimesnį gyvavimą ir esančias galimybes.

Nors laikraštis išeina kas antra savaitė, bet jis lošia svarbią rolę visuomeniniame mūsų gyvenime, o ypatingai prisideda prie griežtos ir neatlaidžios kovos prieš atominį karą ir jo rengėjus. Jis stovi už išlaikymą pastovios taikos, demokratijos ir socialistinės pažangos. Taipgi jis mums patarnauja ryšyje su mūsų senąja gimtine Lietuva.

Kiekvieno dalininko ir turinčios šėrą organizacijos yra būtina pareiga dalyvauti šiame suvažiavime ir pateikti savo mintį bei norą padirbėti laikraščio naudai, kad jis dar būtų tobulesnis turiniu ir kitais atžvilgiais.

Taipgi bus labai svarbu išgirsti redakcijos, administracijos ir direktorių pranešimus apie laikraščio leidimo sąlygas, apie materialinį bei pajėgumo stovį jam einant.

Žinotina, kad suvažiavime laukiami sveikinimai. Be to, laikraščiu visuomet reikalinga finansinė parama. Iš prenumeratų, skelbimų, mirusių prisiminimų ir apmokamų užuojautų laikraštis neišsilaikytų, jeigu nebūtų dalininkų ir skaitytojų duosnių aukų.

Mieli draugai ir draugės, iki susitikimo suvažiavime.

DIREKTORIŲ TARYBOS VALDYBA:

Pirm. Estelle Bogden
Sėkr. Julija Marazienė
Izd. Millie Kancerienė

PRISIMINUS ALFONSA AVIŽIENĮ

1974 m. balandžio 10 d. po ilgos ir sunkios ligos mirė drg. Alfonsas Avižienis. Velionis buvo vienas iš laikraščio "Vilnis" steigėjų ir platinimo. Jis gambiai laikraštį platinavo. Nėkartą nukentėjo fiziniai už tai, kad išeinantiems iš bažnyčios įteikdavo "Vilni" tiems, kurie vėliau tapdavo skaitytojais.

Alfonsas tūlą laiką dirbo "Vilnies" kolektyve. Taipgi daug darbo įdėjo remontuodamas ir išpuošdamas Cicerroje buvusį Liuosybės pastatą. Daug ir gražiai prisidėjo su darbu renkant ir išsiunčiant dovanas į T. Lietuvą nuo karo nukentėjusiems.

Alfonsas Avižienis

Trumpai suglaudus, nebuvo parengimo bei demonstracijos, susirinkimo, prie kurio suruošimo bei svečių aptarnavimo nebūtų pridėjęs savo darbščios rankos mielas Alfonsas Avižienis. Jis nemažai parašė įvairių korespondencijų į "Vilni" pasirašydamas "Cesnako" slapyvardžiu. Būtina pažymėti, kad jis vengė save reklamuoti.

Nežiūrint, kad balandžio 10 d. sukako 11 metų nuo jo mirties, bet jo darbai likosi dirbusių su juo neužmiršti, ir jo kilnus atminimas tebėra gyvas jį pažinusių mintyse ir širdyse.

Užušilių Julija

Vilnis, 1984 balandžio 26

Tarpe mūsų

— Bridgeportietis Mike Načiūnas jau virš 90 metų amžiaus. Kadangi vienam jau sunku gyventi, galvoja eiti į slaugymo namus. Pagerėjus orams, ketina pradėti ieškoti padoresnių namų.

— Kaip žinia, "Vilnies" dalininkų suvažiavimas įvyks gegužės 20 dieną. Nelabai smagu, kad tą pačią dieną Čikagoje įvyks LDS Bowlerių banketas. Gaila kad tame bankete negalėsiu dalyvauti ir susitikti su bowleriais čikagiečiais taip ir detroitiečiais.

— Noriu čia paskelbti aukas, gautas per vadininkų banketą, įvykusį kovo 11 dieną. Anna Sileikis aukavo \$20, draugai Sisevičiai — \$100, detroitietė St. Masytė laimėta per vaju \$41.60 vertės čekį gražino laikraščiu, Julia Urmonienė gražino \$36.80 laimėta čekį, Amerikos Lietuvių Moterų kultūros klubo vadininkė laimėjo \$84.40, klubo narės pridėjo \$15.00, gražino \$100.00.

— Smagu pranešti, kad Estelle Bogden vyras Vincas iš po sunkios širdies operacijos pradeda atsigausti ir jau po truputį pavaikšto. Pirm operacijos jis dažnai bowlindavo su mano vyru Louis De Schaaf. Estelle sako, kad Vincas turi dar pasisaugoti maisto, o ypač druskos.

— Po direktorių susirinkimo Millie Kancere pasirašė daug "Vilnies" čekių, kad nepristigtumėm, nes ji ketina su senior citizens grupe išvykti ilgesniam laikui paekskursuoti. Tenka pasidžiaugti, kad nemaža lietuvių moterų aktyviai dalyvauja įvairiuose senior citizens klubuose kaip Bertha Rasins, Julia Urmonienė ir mūsų "jaunuolė" Anna Jacobs bei kitos.

— Mary Kirstukas dažnai paskambina iš Naperville, Illinois. Paskambinus balandžio 4 dieną papasakojo, kad mažai bežino iš laikraščio apie savo pažįstamus. Kadangi pati nebegali skaityti, tai

Prisiminus drg. Fredą Abeką-Akelaitį

Fredas Abekas-Akelaitis

Jau praslinko 38 metai nuo to skaudaus įvykio, kai gatvekario avarijoje 1946 m. balandžio 10 d. žuvo vienas iš veikiausių ir visa širdimi atsidavęs darbo žmonių reikalų gynėjas ir organizatorfūs drg. Fredas Abekas. Jo netekimas buvo neribotai didelis nuostolis Amerikos pažangių lietuvių judėjimui, taipgi aplamai K. P. veikloje. Jis ir žuvo skubėdamas į Komunistų Partijos susirinkimą.

Nesistengsiu šioje trumpoje žinutėje sužymėti jo nuopelnų, nes tam reiktų ištisos knygos, bet tiek pasakysiu, kad Fredui mirus, Amerikos pažangių lietuvių judėjimas labai daug nukentėjo. Fredas ne tik pats dirbo, bet mokėjo ir kitus įtraukti į veiklą.

Labai gaila, kad padarytas nutarimas išleisti Fredo veiklos ir užtarautos pagarbos neįvykdytas. Aišku, atsakomybė krenta ant tų laikų atsakingų veikėjų, bet daugelis ir jų jau mirė.

Vyšnutė

jai paskaitydavo iki šiol jos draugė Anna Matalis. Kaip žinia, draugė Matalis kovo mėnesį mirė.

— Balandžio 5 dieną Julia Marazienė atnešė \$500 čekį — palikimą mirusio vasario 17 dieną A. Grinos. Be to, gavome Adolfo Kauko palikimą \$250. Adolfas mirė slaugymo namuose Connecticut valstijoje.

Nellie

W. DORINAS KETINA DALYVAUTI SUVAŽIAVIME

[Laiškas]

Sveiki brangieji:

Cia prisiunčiu \$50 perlaidą, tai bus \$25 žmonos trijų metų mirties paminėjimui, kitus \$25 skiriu laikraščio dalininkų suvažiavimui.

Gal pavyks ir man asmeniškai dalyvauti suvažiavime, nes gegužės 14 vykstų į Lietuvą su Montrealo grupe. Kadangi esu pakviestas į vestuves, tai čikagiečių grupės laukti negaliu.

Kai grįšiu iš Lietuvos, Čikagoje stabtelsiu ilgesniam laikui.

Mūsų draugystės organizacija su TSRS laukia svečių iš TSRS. Ketina atvykti 20 žmonių turistinė grupė, kurios sudėtyje yra ir du lietuviai. Svečių sutiktuves dideliu banketu turėsime balandžio 18 dieną.

Giminių kviečiamas Bronius Gelgotas į Lietuvą paviešėti išvyksta keturiems mėnesiams.

Baigdamas nuoširdžiausiai linkiu visiems "Vilnies" darbuotojams stiprios sveikatos.

Walteris Dorinas

Dekui už gražią talką

Dirbdama laikraščio "Vilnis" vajuje, susilaukiau gražios talkos. Tame svarbiame darbe nesu naujokė, daug metų dirbau, bet turėjau kitas sąlygas. Mano velionis vyras Ignas visur suveždavo. Tad ne tik dirbome vajuose, bet stropiai prižiūrėdavome organizaciją narius, kad laiku pasimokėtų dukles ir neapleistų organizacijos. Dabar visai kitos sąlygos. Turiu autobusais važinėti pas skaitytojus bei aplankyti tuos, kurie gali būti skaitytojais.

Smagu pasakyti, kad susilaukiau gražios talkos. Vieni patys išrinko mokesčius ir pinigus įteikė man, kiti nuvežė pas skaitytojus. Tad jų talkos dėka pavyko gauti šeši nauji skaitytojai ir vajuos sąrašė užimti ketvirtą vietą. Gautą dovaną \$36 gražinau laikraščiu.

Prašau visų talkininkavusių man vajuos darbe priimti nuoširdžią padėką.

J. Urmonienė

APLANKYKITE LIETUVĄ — 1984

Šiomet "Vilnies" administracija organizuoja dvi turistines grupes. Kaip užpernai — 1982, bei pernai — 1983, šiomet "Vilnies" skaitytojų turistinės grupės pabuvos Lietuvoje po 10 dienų.

PIRMA grupė išskris birželio 17 d. Maskvoje nakvos 2 naktis, Vilniuje 10 naktų. Grįžtant Leningrade 4 naktis, ir Helsinkyje 1 naktį. Būnant Maskvoje bus ekskursija po miestą. Vilniuje bus ekskursija po miestą ir vieną dieną lankysim Kauną. Leningrade turės progą aplankyti garsų Hermitage muziejų, Petrodvoretis fontanus, ir Petro Povilo tvirtovę. Ši grupė turės progos lankyti 3 teatro spektaklius. Kaina iš New Yorko — \$1860.00 — plus vizos išlaidos.

ANTRA grupė išskris rugpjūčio 19 d. Maskvoje nakvos 2 naktis, Vilniuje 10 naktų. Grįžtant nakvos Maskvoje 2 naktis ir Helsinkyje 1 naktį. Maskvoje bus ekskursija po miestą, Vilniuje bus ekskursija po miestą ir vieną dieną aplankysim Kauną. Ši grupė turės progos lankyti 2 teatro spektaklius. Kaina iš New Yorko — \$1760.00 — plus vizos išlaidos.

Pirmoji grupė kelionėje bus 18 dienų, antroji, 16 dienų. Į jas įskaičiuota: skridimai, viešbučiai, maistas, ekskursijos.

Norintiems vykti su šiomis grupėmis, patartina paskubėti registruotis, nes grupės nedidelės ir vietų skaičius ribotas.

Dėl registracijos kreipkitės:

3116 South Halsted Street
Chicago, Illinois 60608

RŪPESTINGAI APKALBĖTI "VILNIES" DALININKŲ SUAŽIAVIMO REIKALAI

Kovo 30 d. įvyko "Vilnies" bendrovės direktorių tarybos, redakcijos ir administracijos bendras posėdis, kurį atidarė direktijos pirmininkė Estelle Bogden. Perskaitytas praėjo posėdžio protokolas ir priimtas.

Administracijos raporta davė Nellie DeSchaaf. Ji žymėjo, kad veik abiejų ekskursijų, norinčių važiuoti pasisvečiuoti į T. Lietuvą, sąrašai veik užpildyti. Ji taipgi raportavo, kad gautas velionio Adolfo Kauko palikimas "Vilniai" \$250. Finansinį raportą davė Julius Urbikas. Jis žymėjo, kad kol kas laikraštis dar pajėgia išeiti, bet skaitytojai turėtų susirūpinti ir pradėti pinigų sukėlimo vaju. Redakcijos raporte pažymėta, kad viskas eina tvarkingai. Biznio komisija raportavo, kad ruoštas vadininkų pagerbimui banketas kovo 11 d. buvo pasėkmingas, nors mažai vadininkų dalyvavo. Detroitietė vadininkė S. Masytė prisuntė laišką ir jame prašė jos laimėjimą \$41.60 įteikti "Vilnies" administracijai kaip dovaną, kas ir padaryta.

Nutarta šaukti "Vilnies" dalininkų suvažiavimas gegužės 20 d. 10 val. ryto "Vilnies" salėje. Tikimasi turėti garbingų svečių iš Washingtono, New Yorko ir kitų kolonijų. Po suvažiavimo nutarta turėti banketą.

Dar kartą tartasi stogo remonto reikalais. P. Vaitkus siūlė dar bandyti su patyrusiais žmonėmis tartis ir žiūrėti, kas bus galima

padaryti. Tas reikalas palikta sutvarkyti J. Pateckui ir P. Vaitkui. Tam reikalui pinigine parama jau pradėjo plaukti, \$100 davė N. De Schaaf, taipgi gražiai prisidėjo prie to reikalo J. Urbikas. Laukiame didesnės paramos iš duotų pažadų.

Sekantis posėdis įvyks balandžio 27 d. 1 val. po pietų savoje salėje. Prašau visus direktorius būtinai dalyvauti. **Sekr. J. Marazienė**

Pranešimas

[DETROIT, MICH.]

LDS 21 kuopos susirinkimas įvyks 1984 m. gegužės 6 d. 11 valandą ryte, 4114 W. Vernor Hwy. Sis susirinkimas bus labai svarbus, nes bus renkama LDS Centro valdyba.

Ruth Gugas, sekr.

MIRĘ LIETUVIAI

Kovo 27 d. mirė Emily Radz-Radzevic (Stirbytė), sulaukusi 84 metų, gimusi Lietuvoje.

Kovo 31 d. mirė Osvaldas Gerkė, gimęs Lietuvoje, Raseiniuose. Amerikoje išgyveno 35 metus.

Balandžio 3 d. mirė Amelia Kripas-Grikštaitė, pagal pirmą vyrą Meškauskas, sulaukusi gilios senatvės, gimusi Lietuvoje, Gargždų parapijoje, Kvietinių kaime. Amerikoje išgyveno 33 metus.

Balandžio 4 d. mirė Teresė Rimkevičienė-Jurgelavičiūtė, sulaukusi 64 metų, gimusi Lietuvoje, Kybartuose. Amerikoje išgyveno 34 metus.

Balandžio 4 d. mirė Eleanor Wilson, sulaukusi 76 metų, gimusi Lietuvoje.

Balandžio 7 d. mirė Teklė Alužas, sulaukusi 82 metų, gimusi Lietuvoje.

Balandžio 8 d. mirė Josephine Samuilius-Budvytytė, sulaukusi 90 metų, gimusi Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 74 metus.

P. VALENTIENĖ APDOVANOJO LAIKRAŠTĮ

Grįžusi iš saulėtos Floridos, sušnekau su drg. Paulina Valentiene. Ji nusiskundė sveikata. Ją vargina nelabasis artritas. Mažai tegali iš namų išeiti. Ji pasimokėjo už laikraščio prenumeratą ir dar pridėjo \$8 paramos.

Nuoširdus jai dėkui už nepamiršimą paremti darbininkiškos spaudos. **J. Urmonienė**

LIŪDNOS MIRTIES METINĖS

Josephine Račkutė-Dorinienė

Išsiskyrė iš gyvųjų tarpo 1981 m. gegužės 18 d. Buvo gimusi 1903 metų gegužės 11 d. Palangos apylinkėje ir ten augusi. 1929 m. atvyko į Kanadą, Toronto. 1933 metais ištekėjo už Vaitiekiaus Dorino, gyvenusio tame pačiame mieste. 1938 m. persikėlė gyventi į JAV-Cikagą. 1971 m. persikėlė gyventi arčiau sūnaus į San Diego, Cal.

Jau 3 metai praėjo nuo to skaudaus įvykio, kai jos jautrioji širdis nustojo plakusi po ilgos ir nepagydomos ligos, kuri jai teko pergyventi. Tegul Jos kilnus atminimas tebėra gyvas mūsų mintyse ir širdyse.

Nuliūde:

vyras, sūnus, marti **BARBARA** ir anūkės seserys: **SELIOMEJE STUKUS** Toronte **KAZIMIERA STUKUS** Cikagoje **JOANA IMBRASAS** Vilniuje

ir jų šeimos, giminės bei draugai

LIŪDNAS PRISIMINIMAS AUGUSTO IR MARYTĖS GELBUDŲ

Augustas Gelbuda

1882-VIII-28—1951-XI-1

Gimė Lietuvoje, Kelmaninių km., Balbieriškio par.

Marytė Avietaitė Gelbudienė-Bagdon

1890-IV-17—1959-VI-12

Gimė Lietuvoje, Kalvarijos valsč.

Priklausė prie Ex-Mainierių klubo ir choro, Lietuvių Moterų Kultūros klubo, Lietuvių Dailės ir Dramos klubo.

Mes dėkingos ir labai laimingos, turėjusios tokius pažangius tėvelius, kurie per visą savo subrendusį gyvenimą rūpinosi žmonių-liaudies gerove ir veikė dėl šviesesnės ateities darbo žmonėms. Mes bandysime sekti jų pėdomis.

Lai jie ramiai ilsiasi Lietuvių Tautinėse kapinėse tarp giminių ir senų draugų.

Dukterys — **NELLIE DE SCHAAF (LOUIS)**
DELLA KENT (DAN) ir šeima

OAK LAWN, ILL.
MIRUS

Emily Radz [Radzevich]

Mirė kovo 27 Christ Hospital, Oak Lawn, Ill., sulaukus 84 metų amžiaus. Gyveno Cikagoj virš 50 metų su vyru Alfred Radz, kuris irgi yra miręs.

Nuliūdime liko dukterys: Genevieve (mirusio vyro Roy) Trautmann, Eleanor (mirusio vyro Bill) Allen, Emily (Ray) Christian, Eve (Tom) Higdon; sūnus Robert (Phyllis) Radz, 29 anūakai ir 21 proanūakai.

Pašarvota Blake-Lamb Funeral Home, 4727 West 103rd St., Oak Lawn, Ill.

Palaidota St. Casimir's kapinėse 1984 kovo 30.

NEW LISBON, WIS.

MIRUS

Betty Gužauskas

Mirė 1984 m. kovo 20-tą. Gyveno Cikagoj visą amžių. Būtų buvus 69 metų kovo 31.

Nuliūdime liko duktė Eileen Cusack, močiutė Katherine Subeika, dėdė William (Ann) Subeika, 4 anūakai ir 3 proanūakai. Kūnas buvo sukremuotas ir jos pelenai palaidoti šalia mirusio vyro Lietuvių Tautinėse Kapinėse.

Nuliūdus duktė **EILEEN CUSACK**

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

ALDLD kuopos mirusių narių

Su liūdesiu širdyje prisimename mielus mirusius kuopos narius ir su pagarba minėsim Jų darbus, kad pasaulyje būtų taika, geresnis ir šviesesnis gyvenimas. Mes pasiilikę tęsime toliau tą kilnų Jūsų darbą.

Lai Jiems būna amžina ramybė.

ALDLD KUOPOS VALDYBA ir NARIAI
St. Petersburg, Fla.